

Slovenski VESTNIK

LETNIK XL.

CELOVEC, PETEK, 1. MAREC 1985

ŠTEV. 9 (2215)

FRÜHBAUER OBLJUBIL PREDSTAVNIKOM SLOVENIJE:

Reševanje dvojezičnega šolstva ne bo v škodo manjšini in njenim pravicam

„Trenutno je v teku široka in poglobljena razprava o manjšinskem šolstvu, pri kateri bomo temeljito obravnavali vsa najrazličnejša stališča, nato pa sprejeli rešitev, ki manjšini in njenim pravicam gotovo ne bo v škodo.“

S temi besedami je namestnik deželnega glavarja Erwin Frühbauer kot vodja koroške delegacije na seji kontaktnega komiteja Koroška-Slovenija, ki je bila v sredo v Celovcu, razpršil zaskrbljenost, ki so jo izrazili predstavniki Slovenije v zvezi z zadnjimi napadi na dvojezično šolstvo na Koroškem. Slovenska delegacija, ki jo je vodil član izvršnega sveta SRS in predsednik komiteja za mednarodne odnose Marko Kosin, je namreč poudarila, da v Sloveniji z zaskrbljenostjo spremljajo dogodke okoli KHD-jevskega referendum in drugih prizadevanj nemškonalacionalnih sil na Koroškem, da bi okrnili dvojezično šolstvo in s tem bistveno poslabšali položaj slovenske manjšine zlasti na šolskem področju. Früh-

bauer je svoje zagotovilo podkrepil z izjavo, da se Koroška in Avstrija zavedata svojih obveznosti, ki izhajajo iz člena 7 državne pogodbe, ter izrecno obljubil, da bodo te obveznosti dosledno spoštovali in v celoti izpolnjevali.

Ob teh izjavah moremo le poudariti pričakovanje, da ni šlo samo za neobvezne obljube, marveč da bodo besedam sledila tudi ustrezna dejanja. Obljub in lepih besed je bilo namreč vse preveč, zato se predvsem koroški Slovenci kot neposredno prizadeti ne moremo več zadovoljiti z izjavami in zagotovili, temveč nas bo prepričala šele dejanska pripravljenost pristojnih dejavnikov, da v konstruktivnem in enakopravnem dialogu z nami poiščejo rešitve, ki bodo v smislu

mednarodno pravnih določil praktično zagotovile obstoj in vsestranski razvoj naše narodne skupnosti na celotnem ozemlju njene avtonomne naselitve.

Poleg manjšinske problematike (ki so jo po Frühbauerjevi izjavi obravnavali le „med slučajnostmi“) je bila na dnevnem redu tokratne seje kontaktnega komiteja dolga vrsta vprašanj, ki zadevajo razna področja odnosov in sodelovanja med Koroško in Slovenijo. Pri tem so dali poseben poudarek vprašanjem, ki so povezana s predvideno gradnjo karavanškega cestnega predora; realizacijo napovedujejo za leto 1990. Važno mesto pa so zavzemali tudi različni vidiki varstva okolja, kjer zlasti dejstvo, da nevarnosti onesnaževanja zraka in vode ne poznajo deželnih niti državnih mej, še v posebni meri narekujejo potrebo čim tesnejšega sodelovanja med sosedmi.

Negotovosti pred volitvami

„Socialista vprašam ali odločno nastopa proti nemškim nacistom in proti olepšavanju hitlerjevega naci-fašizma, od övp-jevcev hočem vedeti, kaj so res napravili za kmete, od komunistov hočem vedeti, kako naj pridemo iz gospodarske krize, kandidate s samostojnih list pa sprašujem, kaj so v zadnjih šestih letih napravili za prijavo otrok k dvojezičnemu pouku ipd. Če srečam kakega zelenega, hočem vedeti njegovo mnenje o gradnji avtocest in o bodočnosti prometnega razvoja.“ Tako je strankarsko neodvisen delavec iz Roža te dni povzel lastno politično iskanje pred bližnjimi občinskimi volitvami.

V teh vprašanjih se zrcali tako določena negotovost, ki se je polastila vseh strank, kot tudi iskanje novih družbenih poti, s katerim so konfrontirane vse politične sile.

Nas še posebej zanimajo razvojne možnosti, ki jih ima v teh okoliščinah slovenska narodna skupnost kot celota in seveda tudi v posameznih občinah. V tem smislu se je Zveza slovenskih organizacij ves čas trudila za čim tesnejše sodelovanje vseh narodno zavernih koroških Slovencev, neodvisno od tega, s katero politično grupacijo ali stranko se posameznik čuti povezanega. V krajevnih sestankih je pomagala prekoračevati stare politične jarke s tem, da je postavljala v ospredje skupne interese narodne skupnosti. Prav tako pa se je Zveza slovenskih organizacij trudila, da bi vsak strankarsko organizirani koroški Slovenec znotraj svoje stranke čim bolj odločno delal v korist svoje narodne skupnosti in za politični demokratični razvoj.

Na podlagi teh svojih načel pod-

pira Zveza slovenskih organizacij tudi pri bližnjih volitvah vse tiste ljudi, ki nastopajo proti ločevalni politiki nemških nacionalistov, ki zagovarjajo mirno sožitje in razvoj slovenske narodne skupnosti, ki kažejo razumevanje za potrebe koroških Slovencev, in ki podpirajo enakopraven socialni razvoj zapostavljenih področij. Pri tem velja naša skrb celotnemu dvojezičnemu področju.

Odvizno od konkretnih krajevnih okoliščin se koroški Slovenci pri občinskih volitvah srečavamo z različnimi političnimi razmerami. Medtem ko smo zadnjič objavili kandidate nekaterih samostojnih krajevnih list, objavljamo danes (na 8. strani) kratke razgovore s Slovenci, ki kandidirajo pri bližnjih volitvah v Železni Kapli oz. v Žrelcu na listah SP, KP oz. EL.

v.

PRED 100 LETI SE JE RODIL

dr. Franc Petek

Pred sto leti — 3. marca 1885 — se je v Stari vasi pri Šentlipšu v Podjuni rodil dr. Franc Petek, „osrednja markantna osebnost, ki je vodilno usmerjala in uresničevala politično in gospodarsko življenje koroških Slovencev pol sto-

letja v najodločilnejših in najusodnejših obdobjih zgodovine slovenskega ljudstva na Koroškem“.

Z imenom dr. Franca Petka je najtesneje povezano narodnopolitično in gospodarsko življenje koroških Slovencev vse od novih začetkov po plebiscitu in časa prve republike, mimo dobe nacizma in prerojenja v narodnoosvobodilni borbi, preko OF in DFDL do današnje ZSO; dolga leta je bil tudi izdajatelj in lastnik „Slovenskega vestnika“.

Dr. Petka kot narodnega delavca, „ki ni živel svojega lastnega življenja, marveč je živel in ustvarjal za skupnost“, se ob stoletnici njegovega rojstva spominjamo z obsežnim orisom, ki ga objavljamo na 5. strani.

VENEC NA GROB
DR. PETKA

Zveza slovenskih organizacij se bo dr. Petka spomnila v ponedeljek zvečer na skupni seji Nadzorne in Upravnega odbora, v ponedeljek ob 15. uri pa bodo zastopniki ZSO položili venec na Petkov grob na pokopališču v Sentrupertu pri Velikovu.

Nezaupnica Haiderju?

Tako imenovana zadeva Reder-Frischenschlager-Haider, ki je močno razgibala vso avstrijsko in tudi mednarodno javnost, ima poleg senčne strani tudi svojo dobro plat: v središče zanimanja je postavila vprašanje obravnavanja in premagovanja nacistične preteklosti. S tem v zvezi pa je bila na pravo mesto postavljena predvsem tudi vloga tistih političnih akterjev, ki so mislili in morda mislijo, da prav z naslonitvijo na to preteklost lahko delajo svojo kariero.

Poglavar koroških svobodnjakov Haider je v tem pogledu poseben primer. Toda ravno njegovo izsiljevanje z grožnjo, da bo izstopil iz FPÖ in ustanovil svojo lastno stranko, kakor zlasti njegovo hvalisanje, da mu je bila za ta primer ponujena pravicata poplava finančnih sredstev, je prispe-

valo k temu, da se z njim in njegovim „političnim stilom“ začenjajo resneje ukvarjati tudi krogi, ki so doslej k vsemu molčali in si raje s sončenjem v tristrankarskem paktu skupaj nabirali primerno zarjavelost kože.

Medtem pa so se s Haiderjevimi milijoni že resno bavili predvsem v socialističnih vrstah. Vodilni predstavniki koroške SPÖ so Haiderja pozvali, da mora dati javnosti podrobno pojasnilo o obsegu in izvoru teh denarjev — sicer se bodo zavzeli za temeljito preiskavo v deželnem zboru, kjer bi po potrebi celo predlagali izglasovanje nezaupnice Haiderju. Pri tem pa je še posebno obetavna ista časna zahteva, da je mladino treba še mnogo bolj seznanjati s preteklostjo — da v bodoče ne bo več nasadala glasovom, kot jih je Haider razširjal v zadevi Reder-Frischenschlager.

Jugoslavija bo spomnila Avstrijo na neizpolnjen člen 7

Člani slovenske delegacije, ki so v sredo sodelovali na seji kontaktnega komiteja Koroška-Slovenija, so se pred povratkom v Ljubljano sestali še s predstavniki obeh osrednjih organizacij koroških Slovencev. Poročali so o poteku razgovorov s predstavniki koroške deželne vlade, kjer je bilo — kakor poročamo na drugem mestu — v okviru obravnavanja vprašanj odnosov in sodelovanja med Koroško in Slovenijo, govora tudi o slovenski manjšini.

Zastopniki ZSO in NSKS pa so predstavnike SR Slovenije seznanili s položajem slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tolmačili so jim predvsem trenutna prizadevanja za ohranitev in izgradnjo dvojezičnega šolstva in sploh dolgoletni boj za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe s posebnim ozirom na letošnjo 30-letnico njenega podpisa.

V tej zvezi so predstavniki Slovenije napovedali, da bo Jugoslavija ob 30-letnici državne pogodbe Avstrijo uradno spomnila, da člen 7 še ni v celoti uresničen.

Slovo od partizanke Jelke

Vsi smo jo poznali. V vseh desetletjih po drugi svetovni vojni smo jo srečavali na neštetih prireditvah. Na zborovanjih in posvetih je rada spregovorila in pripovedovala o svojih izkušnjah in doživetjih. Njena pripoved nikdar ni bila naučena in suhoparna, bila je življenjsko bogata: čudovito preprosta in obenem pretresljivo resnična.

Helena Kuchar — partizanka Jelka.

Včeraj smo se od nje poslovljali na kapelškem pokopališču. Izrekli smo ji besede zahvale in slovesa. Toda ostala bo med nami, v našem spominu, kajti spominjali se je bomo s hvaležnostjo za vse, kar nam je pomenila in dajala.

Kot partizanka Jelka, ki je postala simbol predanosti in požrtvovanja naših žena in mater tudi v najtemnejši dobi naše narodne zgodovine.

Kot prizadevna funkcionarka

naše ženske organizacije, v kateri se je desetletja trudila za aktivno in enakopravno uveljavljanje slovenskih žena v narodnem življenju in družbenem dogajanju.

Kot kulturno-prosvetna delavka,

ki se je uspešno udeleževala zlasti v domačem društvu in še prav posebno na področju folklorne žela bogate sadove svojega dela.

Kot angažirana pripadnica naše narodne skupnosti, prepojena s socialnim čutom in protifašistično miselnostjo požrtvovalno dejavna vedno in povsod, kjer se je bilo treba postaviti za pravico malega človeka, za enakopravnost narodne skupnosti.

Helena Kuchar pa je ta domači krog, v katerem smo jo vsi poznali in cenili, prerasla s svojimi pričevanji partizanke Jelke, s katerimi je tudi širšo avstrijsko javnost opozorila na prispevek koroških Slovencev in zlasti naših žena in mater v boju proti nacizmu.

Za vse to ji dolgujemo globoko hvaležnost. Njenim otrokom in vnukom ter drugim sorodnikom pa izrekamo iskreno sožalje z zagotovilo, da jo bomo ohranili v častnem spominu!

PREBERITE

na strani

- 2 Primer Sekanina bi moral biti signal
- 2 17. strokovni sejem „Gost 85“
- 3 Gostovanje skupin KUD „Tine Rožanc“ - bogato kulturno-umetniško doživetje
- 3 Seminar SPZ o trenutnem stanju v naši kulturi
- 5 Dr. Franci Zwitter ob stoletnici rojstva dr. Franca Petka
- 8 Posamezni slovenski kandidati k bližnjim občinskim volitvam

OD 16. DO 21. MARCA V CELOVCU:

17. strokovni sejem „Gost 85“

Strokovni sejem „Gost“, ki bo letos že sedemnajstič prirejen v Celovcu, je brez dvoma postal pomemben dejavnik razvoja v domačem in mednarodnem gostinstvu in turizmu, saj vedno znova nudi obsežen pogled na to občutljivo, a pomembno gospodarsko panogo. Zato je direkcija celovškega sejma tudi letos pritegnila lepo število razstavljalcev, ki bodo prikazali novosti na področju gostinstva in turizma; poleg tega bodo na sporedu razna strokovna srečanja, seminarji, tekmovanja gastronomov in druge prireditve, ki bodo tudi tokrat privabile številne obiskovalce.

Na sejmu „Gost 85“ bo sodelovalo 323 razstavljalcev, ki bodo zastopali 797 podjetij iz Avstrije in drugih dežel. Razstavljalci bodo v halah 3, 5 in 12 oz. na 20.000 m² pokritega razstavnega prostora, poleg tega pa bo na voljo še 15.000 m² odprtega prostora celovškega sejmišča. Tu bodo obiskovalci imeli možnost ogleda najnovejših izdelkov na področju strojev v gostinskih obratih, prav tako tudi opreme gostinskih prostorov, priprave raznih jestvin, dekoracije prostorov in miz.

Prav tako bodo na sejmu „Gost 85“ spet možne poskušnje raznih kulinarčnih izdelkov, s katerimi se bodo mladi kuharji ter gostinski delavci pomerili na posebnih tekmovanjih, ko se bodo potegovali za

trofeje „Zlati kuhar“ in druga priznanja. Paša za oči bo gotovo tudi razstava cvetja in okrasnih rastlin, katero bo pripravilo združenje koroških vrtnarjev.

Sejem „Gost 85“ bo torej razčlenjen na razna področja oz. branže gostinstva in turizma; posebna pozornost bo posvečena udobju gosta ter olajšanju dela gostinskih delavcev in podjetnikov. Slednjim bodo demonstrirali tudi možnost vključitve elektronike v njihovih podjetjih, saj ta tehnizacija tudi v gostinstvu postaja čedalje bolj ne-

obhodna. Glavna pozornost na sejmu „Gost 85“ pa bo namenjena kuhinji in s tem obiskovalcem, ki bodo, kot že zapisano, imeli možnost spoznati najnovejše izsledke in prijeme na področju gastronomije. To pa bo enkratna prilžnost za sladokusce kulinarčnih proizvodov.

Kakor že v prejšnjih letih bo tudi na sejmu „Gost 85“ jugoslovanski dan (četrtak 21. marca); tedaj bodo obiskovalcem na voljo specialitete jugoslovanske kuhinje in izbor znanih jugoslovanskih vin.

Vprašanje pravilne pisave naših domačih krajevnih imen

Pisava koroških slovenskih krajevnih imen je v minulih letih večkrat burila in tudi še danes buri duhove: pomislimo le na polemiko okoli pisave Zila/Zilja, Št. Peter/Sentpeter, ko so zaradi pomanjkljivega jezikovnega znanja odločala tekorekoč „svetovno-nazorska“ načela (pravilno je, če pišemo Zilja, Sentpeter). Nekaj let tega se je vnela razprava tudi ob pisavi slovenskih imen na dvojezičnih krajevnih tablah (na primer Št. Fid, Vočilo, Tulce itd.). Ob vsakem teh primerov se je dvignil vihar o tem, katere oblike so utemeljene in pravilne, katere pa neupravičene.

V celovškem klubu Prežihovega Voranca je pretekli petek predaval o vprašanju normiranja in kodificiranja slovenskih koroških zemljepisnih imen lektor za slovenščino na dunajski univerzi dr. Pavel Zdovc, ki je prav go-

tovo naš najvidnejši strokovnjak za ta važna vprašanja jezikovne kulture.

Uvodoma se je Zdovc ob razhajanjih v obstoječih imenikih (Graffenauer-Sienčnik, Singer, Klemenčič, Kattig/Zerzer), še bolj pa ob gradivu, ki ga je zbral, vprašal, ali ne govorimo in pišemo enega slovenskega jezika. „Kar se tiče naših koroških zemljepisnih imen, menda ne! Pišemo in uporabljamo jih, če smem malce pretiravati, tako, kakor so pogosto pisali ljudske jezike v 17. in deloma še v 18. stoletju: vsak pisec po svojem, celo v istem spisu, istem stavku različno,“ je ob preglednem gradivu koroških časopisov ugotovil Zdovc. Ob takem stanju je želja in potreba po zanesljivem, vsestransko uporabljenem priročniku z zemljepisnimi imeni seveda razumljiva.

Zdovc je prikazal tudi merila in jezikovna načela, ki jih moramo pri pisanju naših koroških krajevnih imen in v takem priročniku upoštevati. Osnovno načelo je, da za pisavo zemljepisnih imen veljajo načela slovenskega knjižnega jezika — glasoslovna, pravopisna, oblikoslovna, besedotvorna in druga. Med važnimi načeli pa je navedel tudi načelo običajne, dejanske pisne rabe ali načelo pogostnosti (frekvence). Ob gradivu iz koroške publicistike pa tudi iz usne rabe je prikazal težave, ki se z njimi srečujemo tako rekoč na vsakem koraku.

Neenotnost v pisanju krajevnih imen in vseh izpeljank zares narekuje čimprejšnjo izdajo primerne priročnika, ki bo dal zanesljiv odgovor na vsa vprašanja, dvome in negotovosti pri rabi in pisavi naših krajevnih imen. Zato dr. Pavel Zdovc pri Slovenskem znanstvenem inštitutu pripravlja tak priročnik in želimo si, da bi čimprej izšel.

Morda je zadeva res omejena na eno osebo, morda so celo v tem primeru očitki iz trte zviti, kakor trdi Sekanina sam. Vendar je zadeva značilna za tisto, kar trdijo številni politologi: da predolgo vladanje in izvajanje oblasti korumpira; da niso samo strukture, marveč tudi osebe že zastarele, preveč oddaljene od baze, da so zgubile odnos do realnosti in do življenja.

V tej luči je za SPÖ, če se hoče volilcu spet predstaviti kot poštena alternativa, trenutno edina možnost takojšnji odhod v opozicijo (taki glasovi so že precej glasni tudi v stranki sami). Tam se naj regenerira, se znebi vseh klopov na ministrskih stolčkih in si izdela nov program za probleme bodočnosti — kajti teh tudi ljudska stranka ne bo rešila, čeprav bi bila, kar je precej verjetno, zastopana v prihodnji vladi.

Vladna koalicija, kakršna se predstavlja danes, in socialistična stranka v današnji obliki (da o svobodnjakih niti ne govorimo) sta samo še karikatura treznega političnega delovanja. Zato naj bi bil primer Sekanina signal za celotno vladno garnituro — kajti ni boljšega dokaza za preživelost in gnolobo politike, kot je razvoj zadnjih tednov v Avstriji.

fra-ter.

SLOVENSKO JAVNO MNENJE 1984:

Slovinci so kritični in občutljivi

„Javno mnenje je ogledalo družbe. V njem je mogoče videti eno od družbenih obličij, obličje politične zavesti skozi trenutni časovni presek,“ pravi Niko Toš, nosilec projekta Slovensko javno mnenje. SR Slovenija edina v državi že 17 let redno izprahuje blizu 2500 naključno izbranih občanov, ki v obsežnem vprašalniku odgovarjajo na vprašanja o problemih v njihovem ožjem in širšem družbenem okolju.

Kaj je temeljna značilnost Slovenčevih pogledov na globalno politiko celotne družbe? Predvsem to, da politično sfero ocenjuje „blizu tal“, iz svojih neposrednih izkušenj v svoji družini, delovnem in življenjskem okolju; vzporedno do širših problemov, do abstrakcij in splošnih idej, pa je počen. Kot pravi Niko Toš, „poprečni občan“ raje ostaja pri tleh in ocenjuje tisto, kar sam doživlja.

Kljub tej temeljni značilnosti pa je čedalje vidnejša občutljivost do problemov širše družbe. Ljudje doživljajo kako razočaranje, izrekaajo kritiko in izgublajo oporo za angažiranje. Po drugi strani pa je kljub takšnemu doživljanju sedanjih družbenih razmer čutiti pripravljenost ljudi aktivno prispevati k reševanju ekonomskih problemov. Pripravljeni so celo neposredno finančno sodelovati pri nekaterih bodočih gospodarskih projektih.

Sedanjo krizo ljudje čutijo skozi ekonomsko razsežje. Vsi anketiranci najbolj čutijo inflacijo, naraščanje cen hrane in draginjo nasploh, od lanskega leta pa vedno bolj zaskrbljeno gledajo na naraščanje brezposelnosti in pomanjkanje stanovanj. Brezposelnost je sicer nekaj, kar Slovenije trenutno ne prizadene, kljub temu pa ta problem, ki pretresa širšo jugoslovansko skupnost in zahodno Evropo, prebivalec Slovenije je pozorno in prizadeto spremlja.

Ali je „poprečen“ prebivalec slovenski občan konzervativnih ali naprednih opredelitev in stališč?

Odgovor bi lahko bil: eno in drugo. „Enoznačna ocena ni možna,“ zatrjuje Toš. „Politična zavest je večplastna, kompleksna in celo nasprotujoča si. Kaže neko navidezno neložnost, ki pa je izraz realnih stališč ljudi. Politična zavest kaže vse odtenke: od radikalno naprednih in angažiranih do konzervativnih, zastaralih.“ Konzervativizem je sicer zastopan v stališčih ljudi, toda to je konzervativizem, ki je vezan na tradicijo in ne vsebuje značilnosti modernega konzervativizma zahodnoevropskega tipa. Opazen je premik k pozitivizmu, kritičnemu vrednotenju in razpoznavanju socialne, ekonomske in kulturne stvarnosti.

V čem se kaže prvo, v čem drugo? Konzervativne primere v politični zavesti Slovencev se kaže v njihovem odnosu do države. Kljub razočaranjem in neuspehom, kljub jasnim temeljnim opredelitvam o razvoju samoupravljanja, mnogi ljudje vidijo v državi možnega razreševalca kriznih žarišč. To se jasno kaže v njihovih pritrditvah stališčem, naj si država vzame več pravic, kot ji gre po ustavi. To je tiha podpora etatizmu, ki jo je čutiti v Sloveniji in ki je po vsej verjetnosti še toliko močnejša v drugih delih države, kar jasno kažejo nekatere politološke raziskave.

„Drugo stališče, ki ravno tako odseva konzervativizem, je egalizem, enakostna in pravičnostna ideologija, ki zahteva enakost za vsako ceno in pomeni redistribucijo dobrin, ne izhaja pa iz predpostavke, da je te dobrine treba najprej narediti,“ pravi Toš. Trdi pa, da omenjeni konzervativni prvini nimata odločilne teže v slovenskem javnem mnenju.

Drugi dve težnji — izrazita angažiranost in kritičnost — ki sta dominantni v razpoznavanju naprednosti njihovih stališč, sta bolj občutni. Ljudje kritično presojaajo razmere, hkrati pa so tudi pripravljeni prevzeti bremena in te razmere razbremeniti. Kritičnost in angažiranost sta povezani med seboj, čeprav tu ne kaže preveč poenostaviteljivosti povezave. Kritičnost je zelo angažirana in je v naraščanju. Ni pa negativistična, razbijaška, temveč graditeljska.

„Več kot očitno je“, meni Toš, „da je Slovenčeva kritična zavest dosegla najvišjo točko in da nima prostora za nadaljnjo ekspanzijo. Bolj kot so kritični, ne morejo biti, kritičnost se ne more več kopičiti. Družbene razmere kaže tako usmerjati, da ne bo več razloga za dodatno kopičenje te kritičnosti.“

Slovinci so zelo kritični pri ocenjevanju deleža družbene moči delavca in možnosti njegove udeležbe v procesu odločanja. Pred petimi leti je velika večina delavcev menila, da je demokratičnost odločanja in samoupravljanja na neprimerno višji rav-

ni kot v preteklosti, danes pa tako misli le vsak sedmi anketiranec.

Nekaj podobnega se je zgodilo tudi v ocenjevanju spoštovanja dela in delavca ter zakonitosti. Dokaj ugodno pa še vedno ocenjuje možnost izobraževanja in pridobivanja kvalifikacije. Pred petimi leti sta dve tretjini Slovencev menili, da morata več delati kot v preteklosti, danes pa je tega mnenja le vsak tretji, približno toliko pa jih meni, da danes delajo slabše kot v preteklosti.

Izrazita kritičnost pri ocenjevanju svojega vpliva v procesu odločanja implicitno kaže na željo po tovrstnem angažiranju. Tu ne gre le za željo vplivati na osebne dohodke, temveč tudi na druga področja. Čutijo, da lahko nekoliko več vplivajo v svojem ožjem delovnem okolju, manj pa na ravni delovne organizacije in v širšem okolju. Menijo, da lahko vplivajo na določene zadeve (organizacija dela, delovna disciplina, osebni dohodki), čutijo pa, da je njihov vpliv zelo majhen, ko gre za odločanje o naložbah, razpolaganje z dohodkom in podobno.

Lani so prvič v javnem mnenju Slovence vprašali, kaj menijo o nekaterih bodočih investicijskih projektih. Odgovori so sila zanimivi. Kažejo na izrazito odklonilno stališče do dveh projektov „negativno do“ (Gorenje in IMV), zelo pozitivno stališče do gradnje elektroeklarne na Jesenicah ter rekonstrukcije TGA Kidričeve ter izjemno pozitiven odnos do gradnje hidroelektrarn na Savini in Muri.

Pri tem se moramo seveda vprašati, odkod takšna stališča. Obstaja verjetnost, da negativen odnos do Gorenja in IMV izvira prej iz devizne prodaje in nekaterih dogodkov v odnosu do potrošnikov kot iz realnega spoznanja ekonomske upravičenosti. Tudi pri drugih projektih (Jesenice, Kidričovo) so v strokovnih krogih zelo kritična mnenja, s katerimi je javnost seznanjena, ki pa očitno niso naletela na pretiran odmev v javnosti. Dve petini Slovencev sta prepričani, da bi za izvedbo pomembnejših projektov v republiki morali razpisati ljudsko posojilo.

In kako Slovenci ocenjujejo delovanje političnega sistema? Odgovor na vprašanje — spremeniti ali ne politični sistem je dokaj jaseen: tričetrt Slovencev meni, da ni treba nič spremeniti, naslednjih 15 odstotkov pa je prepričanih, da kaže dosledno uveljaviti tisto, kar je zapisano. Skoraj polovica je prepričana, da sta ustava in politični sistem dobra, vendar ju slabo izvajajo. Le vsak peti občan je mnenja, da so potrebni posegi v ustavo, da bi bil politični sistem bolj demokratičen. Ta stališča kažejo na veliko skladnost s stališči, ki jih zagovarja politično vodstvo republike.

Ali so Slovenci optimisti ali pesimisti? Optimizem je relativna stvar, in ni nujno, da vedno pomeni kaj zdravega in pozitivnega. Neutemeljen optimizem je slabši od pesimizma. Zanimivo je, da je leta 1978 skoraj devet desetletnih prebivalcev Slovenije evforično ugotavljalo, da živi bistveno bolje kot pred petimi leti. Vse bilance v letu 1978 in 1979 pa so opozarjale na negativne gospodarske trende.

To sta bili leti največjih primanjkljajev plačilne bilance in leti, ko smo si nabrali polovico sedanjih dolgov v tujini. Pred 14 leti je bila skoraj polovica Slovencev prepričana, da se jim bo čez pet let godilo bolje kot takrat, danes pa v to ne verjame niti vsak deseti, skoraj polovica pa meni, da bodo čez pet let živeli slabše kot danes.

In kdaj naj bi bil po mnenju Slovencev konec sedanjih težavnih razmer. Le slaba desetina verjame da se bo to zgodilo že ob koncu tega desetletja, 15 odstotkov anketiranih meni, da bo čez deset let bolje, dve petini pa sta prepričani, da bodo sedanje težave trajale do konca tega tisočletja ali pa se bodo potegnile celo v naslednje tisočletje. Ne vedo tudi, kaj je tista odredšilna bilka, ki naj bi nas potegnila iz težav. Dobra desetina meni, da je rešitev v boljšem delu in gospodarjenju, skoraj dve tretjini pa sta povsem neodločni, ko bi morali odgovoriti, v čem je rešitev težav.

Pred desetimi leti sta dve tretjini anketiranih menili, da takšne nevarnosti v naslednjih letih ni. Po besedah Nika Toša gre za nekakšen „realni pesimizem“. Ljudje ne pričakujejo bistvenih izboljšav v kratkem času, pričakujejo pa urejanje sedanjih razmer in preprečitev drsenja navzdol v gospodarskih tokovih. Nobeneje dvoma ni, da inflacijo ocenjujejo kot največje zlo.

(Rodna gruda)

Pri občinskih volitvah 386.810 volilnih upravičencev

Pri občinskih volitvah, ki bodo v nedeljo 17. marca, bo imelo v Koroškem volilno pravico skupno 386.810 oseb, in sicer 205.831 žensk in 180.979 moških. To pomeni, da se je v primerjavi z zadnjimi občinskimi volitvami leta 1979 število volilnih upravičencev povečalo za 23.107 oseb.

Nova predstojništva bodo izvoljena v vseh 121 občinah, skupno 2379 članov občinskih odborov, to je za 8 mandatov več kot leta 1979. V nekaterih občinah se je namreč število občinskih odbornikov spremenilo na podlagi zadnjega ljudske-

ga štetja 1981, med drugim tudi v občinah Gospa sveta, Pokrče in Škofiče, kjer bodo tokrat izvolili po štiri odbornike več kot doslej, medtem ko se bo v drugih občinah število odbornikov zmanjšalo.

Sicer pa imajo občinski odbori naslednje število odbornikov: v najmanjših občinah do 1000 prebivalcev 11 članov, v občinah od 1001 do 2000 prebivalcev 15 mandatov, v mestnih občinah za več kot 10.000 prebivalcev 31 članov, v občinskih odborih obseh velikih mest Beljak in Celovec pa je po 45 izvoljenih mandatarjev.

Primer Sekanina bi moral biti signal

Tako optimisti kakor tudi pesimisti (odvisno pač od zornega kota posameznika) se čedalje bolj bavijo z vprašanjem, kako dolgo bo sedanja vlada še ostala na oblasti. Skandalozna zadeva Reder-Frischenschlager-Haider še ni končana (Frischenschlager je slej ko prej na ministrskem stolčku), pa je vzel slovo drug minister. Vendar ne zastopnik svobodnjakov, temveč socialistični mogočnik Karl Sekanina, minister za gradnjo, eden najvplivnejših funkcionarjev v avstrijski sindikalni zvezi, kjer je bil kot podpredsednik eden najizglednejših kandidatov za Benyjevega naslednika; poleg tega je bil svoječasnno predsednik dunajske bolniške blagajne, predsednik avstrijske nogometne zveze, predsednik SPÖ v socialističnem dunajskem okraju Brigittenau in član predsedstva stranke itd.

Minister Sekanina se je za odstop odločil baje zaradi odkritij, ki ga dolžijo, da je svoje položaje izbral za osebno obogatitev. Konkretno, da je kot minister za gradnjo od nekega gradbenega podjetja v dunajskem „nobel-okraju“ Hietzing kupil za tri milijone šilingov vilo, ki je v resnici vredna baje enajst milijonov; in da si je iz sindikalne blagajne „izposodil“ 400.000 šilingov za nakup avtomobila za svoja zeta...

To, kar Sekanini očitajo, pa v avstrijskem političnem življenju danes ni

nič novega. Tako npr. tudi Androscheva „sporna“ vila še vedno stoji in se sedanji direktor največje avstrijske banke v njej verjetno kar dobro počuti. Tudi bivši finančni minister Schaller ima na Tirolskem lepo hišico, do katere so mu, ko je bil še pristojni odbornik za gradnjo cest v tirolskem deželnem zboru, menda „na črno“ zgradili posebno cesto. Novo v sedanjem primeru je le to, da je Sekanina takoj in očitno prostovoljno vzel slovo, čim je javnost zvedela za njegova dejanja. Vendar bo šele prihodnost pokazala, ali je bila njegova odločitev res posledica njegove poštenosti; ali pa je nasprotno upal, da bo tedaj, če ne bo več kot minister v središču pozornosti, morda lažje prikril, kar je doslej ostalo skrito. Pri sedanji politični morali v Avstriji se je skoraj treba bati, da velja poslednje.

Zadeva Sekanina je posebno huda za socialistično stranko in sindikalno zvezo. Pri Androschu so se socialisti še lahko izgovarjali na njegovo mladost in njegov „meščanski stil“, na novo generacijo „managerjev“, ki so pač potrebni, vendar ne veljajo za prave socialiste — pri Sekanini je ravno obratno: on prihaja neposredno iz delavskega in sindikalnega gibanja, zato v njem vidijo posebej dokaz korupcije, ki je zajela vodilne socialistične in sindikalne kroge.

Skupine KUD „Tine Rožanc“ so nas navdušile s svojim obiskom

„Koroški Slovenci imamo mnogo kulturnih prireditev, včasih se nam zdi, da jih je že kar preveč — vendar si večkrat zaželimo doživeti vrhunsko umetnost, kakršno nam bodo danes posredovali člani društva „Tine Rožanc.“ Uvodno napoved predsednika SPZ Tomaža Ogrisa so potem skupine železničarskega kulturno

umetniškega društva „Tine Rožanc“ povsem izpolnile ter s svojim izbranim, pestrim in dovršeno izvajanim sporedom navdušile številne obiskovalce, ki so se v petek prejšnji teden zbrali v večnamenski dvorani Mladinskega doma SSD v Celovcu.

Železničarsko kulturno umetniško društvo, ki nosi zdaj ime narodnega

amaterskih skupinah le redko doživimo.

Od uvodnega nastopa godbe s koračnico „Slovenci“ pa do veličastnega zaključka vseh skupin s Prešernovo „Zdravljico“ je segal lok čudovitega sporeda. V njem je folklorna skupina, ki jo vodi Polona Ovsenk, s svojimi plesi in nošami predstavila bogastvo narodnih plesov in pesmi iz Bele krajine, Slavonije, Notranjske in Makedonije. Njihova izpoved je kakor življenje krajev in ljudi: vesela in žalostna, mogočna in prisrčna, delovna in borbena, včasih že kar artistično poskočna. Mešani pevski zbor v tej sestavi deluje šele leto dni, pa je pod vodstvom našega rojaka Radovana Gobca dosegel zavidljivo raven. O njej je zgovorno pričal spored, ki je segal od skladbe Sebastiana Bacha preko slovenske narodne in umetne pesmi do pretresljive kreolske žalostinke. Športno-plesni pari, ki jih vodi Fredi Novak, so izvajali standardne in latinsko-ameriške plesne ter navdušili tako s svojo plesno tehniko in interpretacijo, kakor tudi s svojimi oblekami — zlasti, ker je pri nas ta zvrst še skoraj povsem neznana. Nastope treh skupin pa je povežala v čudovit venček melodij, pesmi in plesov godba na pihala Zidan most, ki je pod vodstvom Iva Guliča prispevala še izbor slovenskih in dalmatinskih narodnih napevov.

Tako smo tudi na Koroškem spoznali mnogostranske dejavnosti železničarskega kulturno umetniškega društva „Tine Rožanc“. Spoznali smo njihovo pestrost in občudovali njihovo kvaliteto. Zahvalo, ki jim jo izrekamo za bogato darilo, povezujemo z željo, da bi nas spet kaj obiskali.

„Naša kultura potrebuje shujševalno kuro!“

„Predsednik žitajske „Trte“ Mirko Ogris mi je nekoč dejal: „Naša kultura potrebuje shujševalno kuro. Dobra bi bila za narodno telo in za zdravje kulture.“ je na radiškem seminarju Slovenske prosvetne zveze zadnjo soboto dejal njen predsednik Tomaž Ogris, ko je govoril o trenutnem položaju slovenske kulture na Koroškem.

V svojem referatu je omenil preobilico kulturnih prireditev, ki bremenijo ljudi, obstoj dveh kulturnih administracij (SPZ in KKZ) je ponovno označil kot vprašljivo stanje; kot smotno je ocenil obojestransko približevanje ter bolj produktivno delitev dela. Med drugim je poudaril pomen nepretirane kulture dela za narodno življenje in menil, da tam ni videti uspeha, kjer se je samo govorilo, oz. delalo „politiko“. Opozoril pa je tudi na nevarnost, da se umika z udobnimi kulturnimi sobami in domovi slovenska kultura še bolj ekskluzivnost; da v gostilnah pač ni več slišati slovenske besede, kot je bila to navada, če so prireditve bile prej v gostilnah. Glede zastarelih in novih oblik in vsebin kulturnega dela pa je obžaloval, da dosedaj še ni bilo jasnega odgovora, kaj naj bi bile nove vsebine in oblike.

„S kulturnim aktivizmom in s skrbmi za število obiskovalcev prireditev hočemo dostikrat zakriti naše poškodovano kulturno obličje“ je v svojem uvodu dejal tajnik SPZ, dr. Janko Malle. Svoje misli je osredotočil na kvaliteto in vsebinsko izpoved našega kulturnega dela. Pri tem je izhajal iz močno spre-

njene socialne strukture slovenske narodne skupnosti na Koroškem. Tej spremembi socialne strukture pa bi odgovarjala tudi preorientacija v kulturnem in prosvetnem delu, „to se še ni zgodilo“, pravi Malle. Za počasno premikanje na tem področju pa je odgovoren tudi strah, ki se pojavlja ravno tedaj, ko je treba kritično pretehtati naše delovanje. „Potreben je ustvarjalni odmor in odpiranje v ostali avstrijski prostor, da ne bomo zašli v izolacijo“ je med drugim dejal tajnik SPZ.

V živahni razpravi so udeleženci predlagali naj se ne skrivajo težave in problemi znotraj društev, odprta razprava pomaga oblikovati identiteto posameznika. Razplamtele je tudi dolga razprava o pomenu pesmi iz obdobja narodnoosvobodilnega boja. Marsikdo je poudaril, da so te pesmi del narodne identitete, ki ga ni mogoče zanikati. Pozitivno pa je bil sprejet tudi predlog, naj SPZ v letu 40. obletnice zmage nad fašizmom napravi diskusije, kjer bo mogoče temeljito obravnavati pomen partizanske pesmi, tam naj povejo ljudje tudi svoje pomisleke.

Folklorna skupina „Tine Rožanc“

Umrli akademik J. Goričar

Člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti dr. Jožeta Goričarja ni več. Smrt ga je doletela v Novem Sadu, kjer se je mudil na sestanku sveta Akademije znanosti in umetnosti SFRJ.

S smrtjo dr. Jožeta Goričarja je slovenska javnost izgubila osebnost, ki je plodno vplivala na razvoj slovenske in jugoslovanske znanosti, zlasti v povojnih letih.

Dr. Jože Goričar je študiral pravo v Ljubljani in Zagrebu in leta 1931 doktoriral. Po končanem študiju se je udeleževal advokatur, med vojno je moral v Nemčijo na prisilno delo, vendar je od tam pobegnil in se priključil NOB. Leta 1951 je postal profesor ljubljanske univerze, leta 1976 je postal redni član Slovenske akademije znanosti in umetnosti in bil tudi generalni sekretar te ustanove. Dr. Goričar je bil tudi član številnih mednarodnih organizacij sociologov in soustanovitelj časopisa Naši razgledi.

Dr. Goričar je umrl v 78. letu starosti. Svojcem, zlasti hčerki Barbari, ki je dopisnica Dela v Celovcu, ob težki izgubi izrekamo naše iskreno sožalje.

Razstava M. L. Vilharja

Ob praznovanju desetih Bloških tekov je organizacijski odbor teh tekov organiziral v salonu Brest v Cerknici razstavo svojega umetniškega vodje in grafičnega oblikovalca Maria L. Vilharja. V tej zibelki evropskega smučanja se Vilhar že deset let udeležuje kot oblikovalec vizualne podobe tega teka ter je za svoje prizadevanje že prejel stare bloške smuči.

Sicer slikar in kipar Mario L. Vilhar letos praznuje 30 let svojega samostojnega razstavljanja in 40 let grafičnega oblikovanja. Pred kratkim je imel še dve svoji razstavi v Jönköpingu in Huskvarni na Švedskem. Tokrat je za svojo 68. samostojno razstavo pripravil 15 olj, 25 akvarelov in eno skulpturo. Na svečani otvoritvi je jubilarntu predsednik organizacijskega odbora Franc Kranjc podelil prvo spominsko medaljo Bloških tekov, katere avtor tudi je. Letos bodo te medalje podelili udeležencem vseh desetih bloških tekov. V kulturnem programu je na otvoritvi nastopil priljubljeni operni pevec in letošnji Bettetov nagradenec Ladko Korošec ob spremljavi Milana Stanteta.

O. Rudan umrl

Dolgoletni vodja kulturnega oddelka pri Koroški deželni vladi, dvorni svetnik dr. Othmar Rudan, je konec minulega tedna nepričakovano umrl. Pred dobrima dvema tednoma je praznoval svoj 85. življenjski jubilej in ob tej priložnosti bil deležen številnih čestitk ter priznanj za njegov doprinos h kulturnemu razvoju na Koroškem.

Othmar Rudan se je rodil v Trstu, študiral v Gradcu pravo in se leta 1924 zaposlil pri Koroški deželni vladi; leta 1953 je postal vodja njenega kulturnega oddelka, kateremu je načeloval do upokojitve. Rudan je bil znan kot raziskovalec zgodovine celovškega gledališča in je svoje izsledke objavil v treh knjigah. V času Rudanovega vodstva kulturnega oddelka je prišlo tudi do intenzivne kulturne izmenjave med Koroško in SR Slovenijo.

Othmar Rudan je za svoje delo prejel več odlikovanj med njimi tudi kulturno nagrado Koroške.

Na Radišah se je razvila živahna razprava o stanju slovenske kulture in prosvete.

(Nadaljevanje iz zadnje številke)

Globoko zaskrbljenost bi moralo povzročiti Apovnikovo pesimistično gledanje na usodno neizbežnost iz začaranega kroga: „Slovensko kulturo pa moramo opredeliti še z dodatnim kriterijem: z ogroženostjo narodne skupnosti kot subjekta te kulture. Ogroženost pogojuje narodnoobrambni značaj naše kulture, ki je seveda prisoten, pa nam je to prav ali ne. Ogroženost določa prioritete in tlači nivo kulturnega ustvarjanja.“ Trda je ta ugotovitev zlasti zato, ker v njej ni najti nikakega izhoda iz slepe ulice, nič bodrila in nič spodbude. In vendar naša narodna in narodova kultura še ni tako na kraju. Ludvik Druml v svojem članku „Za odprto kulturno delo“ v „Novi družinski pratiki“ za navadno leto 1985“ ob enaki ugotovitvi vendarle najde neko iskro upanja: „Naša kulturna dejavnost je bila podrejena koroškemu vsakdanu, zato je bilo vse kulturno delo v glavnem reakcija na pritisk, hkrati pa stremilje nje po ohranitvi ogrožene samobitnosti. Samozavest, ki izvira iz duhovne svobode razmišljanja, samostojne osebnosti, šele odpira možnosti za drugačno kulturno delo.“

Tako kot ljudje v mnogih nerazvitih deželah niso nesrečni zaradi tega, ker ne znajo brati, računati in pisati, temveč so nesrečni zato, ker so lačni; tako bi bili Slovenci na Koroškem tudi brez vrhunske umetnosti in kulture bolj srečni, ko bi mogli živeti v svojih družinah, vaseh in dolinah mirno, samozavestno, sproščeno, brez kakršnekoli prisile, da bi postali drugačni, da bi sprejeli drug jezik. „Kulturni analfabetizem“ bi sam od sebe izginil, čim bi bili dani zdravi pogoji za življenje in razmah naše narodne skupnosti. Tako gledano pa nosi predvsem večina v deželi veliko soodgovornost za ohranitev in pre-

živetje slovenske narodne in narodove kulture, katera je v koroški deželi rasla in je v njej zakoreninjena.

ODGOVORNI SMO ZA TO, KAR DELAMO, PA TUDI ZA TISTO, ČESAR NE DELAMO

V pravilih, ki jih ima vsako društvo, vsaka organizacija tako seveda tudi Slovenska prosvetna zveza, je sicer nakazana pristojnost njenih funkcionarjev, ki za določeno dobo prevzamejo odgovornost za njeno delovanje. Na drobno izdelan delokrog pa si morajo odgovorni dodeliti sami. Organizacija more dobro delovati le, če so njeni predstavniki sposobni in pripravljeni za skupinsko delo. V skupini ne more biti govora o bolj in manj pomembnih funkcijah, o prvi in drugi garnituri; vsi člani skupine so v enaki meri soodgovorni za uspeh ali neuspeh. S prevze-

kot nositeljica neke akcije ali pobude. Na noben način pa neka kulturna uprava ne sme nastopiti kot sodnik, ki presoja in ocenjuje vrednost in nevednost kulture in umetnosti s kakim enostranskim pospeševanjem ali izločevanjem. Kar se kulturne ustvarjalnosti tiče, more biti zveza samo tako dobra, kakor so dobra včlanjena društva in ustvarjalni umetniki.

Ob taki izzivalni trditvi se bo vsakdo vprašal, čemu ima Slovenska prosvetna zveza potem namestnike in celo vrsto odbornikov? Navsezadnje bi vse to mogel opraviti eden, dva ali trije kulturni upravitelji, ki jim ne bi bili v napoto nobeni odbori.

Niti predsednik, niti kak drug predstavnik zveze v svoji funkciji ne sme videti vloge nekega „kulturnega papeža“, temveč predvsem vlogo enega od posrednikov med člani in predstavniki vseh nad trideset včlanih društev in zanje. Na eni strani so predstav-

praviloma v glavi posameznikov. Če jih ti vnesejo v organizacijo, je njena naloga, da jih uskladi z drugimi, podobnimi zamislimi in jih posreduje tistim, ki jih slednjič tudi morejo uresničiti.

Pri posredovanju informacij in pretoku idej javnost nikakor ne bi smela biti izključena. Nasprotno, vedno bolj naj bi stopile v ospredje demokratične oblike komunikacije, širše razprave — morda tudi v tisku — seminarji, javne diskusije. Skromen začetek je bil postavljen v Slovenskem vestniku z rubriko „Mi in kultura“.

KAKSNA JE VLOGA ADMINISTRACIJE?

Kakšna pa je potem navsezadnje vloga administracije ali osrednje pisarne? Vsak idejni prispevek nastavljenca osrednje pisarne kot pripadnika narodne skupnosti je upoštevanja vreden doprinos k biti in razvoju slovenske kulture na Koroškem. Potrebna pa je tudi jasna ugotovitev, da je poglobljena naloga uslužbenca in s tem delojemalca kulturne centralne, da vestno skrbi za čim boljše izvedbo zvezinih teles in drugih naročil. Društva, v katerih delujejo ljudje iz golega idealizma v svojem prostem času, seveda tudi upravičeno pričakujejo vsakovrstno organizacijsko pomoč, ki terja od nastavljenca zveze vsestransko pripravljenost pomagati. S takim delom pa je nedvomno povezane precej birokracije. Ta naj delo v kulturni centrali olajša in ureja, ne pa obremenjuje in hromi. Tudi za tako delo je potreben zdrav odnos in sposobnost. Zato morajo imeti predvsem poklicni sodelavci Slovenske prosvetne zveze voljo in dovolj možnosti za nadaljnje izobraževanje in poklicno usposabljanje.

(Nadaljevanje prihodnjič)

Naše kulturno delo

TOMAŽ OGRIS

mom funkcije je član prevzel delo in odgovornost; hkrati pa je postal predstavnik organizacije.

Slovenska prosvetna zveza ima, kakor vsaka druga kulturna organizacija, sila nehvaležno nalogo, da mora upravljati kulturno dejavnost včlanih društev, včasih tudi skupin in posameznikov, jim nuditi vsestransko pomoč, na kratko, biti jim mora servisna služba. Le v izjemnih primerih nastopi zveza

nikoli dolžni spremljati delo v prosvetnih in izobraževalnih društvih, imeti morajo posluš za želje in potrebe ljudi, pomagati jim morajo, če je pomoč potrebna, zaželeno in možna. Prav tako pa se morajo tisti, ki nosijo odgovornost za kulturno delo razgledovati po kulturnih dejavnostih in novostih v prostoru, v katerem živijo, in tudi preko njegovih meja. Tako bodo nastajale in se prenašale nove kulturne pobude. Te pobude in zamisli nastajajo

Koncert Koroškega partizanskega pevskega zbora v Ljubljani

V okviru programa Koroškega partizanskega pevskega zbora za leto 1985, ko bomo s koncerti po vsej naši zemlji in izven naših meja praznovali kapitulacijo nacifašistične Nemčije in njenih hlapcev, se je KPPZ zadnji petek z veseljem odzval vabilu španskih borcev, borcev za severno mejo in Zveze kulturnih organizacij Ljubljana-Moste, da po-da šopek pesmi upora in hrepene-nja po svobodi.

KPPZ, katerega že peto leto uspešno vodi prof. Branko Čepin, je prvič gostoval v Domu španskih borcev. S posebno zavestjo in hvaležnostjo smo stopili v ta lepi dom, ki spominja na početke porajajočega se fašizma in na rodoljube slovenskega in drugih narodov, ki so šli prostovoljno braniti svet pred zločinsko nacifašistično nevarnostjo. Vedeli smo, da nas bo v tem domu čakala hvaležna publika, da bo naša partizanska uporna in na-

rodna pesem naletela na srca ki so z nami, ki nas razumejo in podpi-rajo. Lahko rečemo, da se nismo zmotili. Ploskanje po vsaki zapeti pesmi je dokazovalo, da čutimo vsi eno, da še nismo pozabili vsega gorja zadnje vojne in da nikoli ne smemo pozabiti na čas našega oboroženega upora proti nacifašizmu in njihovim hlapcem.

Prav v letošnjem letu bo KPPZ še posebno s partizansko pesmijo bodril, opominjal in svaril, da nacistična preteklost še ni premagana, kar nam zadnji dogodki v Avstriji (Reder, Frischenschlager) to vsekakor potrjujejo. Zaskrbljujoči razvoj dogodkov v zadnjem času nikakor ni čas za brezskrbno spanje, temveč čas, ki zahteva od nas vseh nenehno delo, da ohranimo enakopravnost in mir med narodi in da se časi nacifašizma nikoli ne vrnejo. V tem smislu in dviganju glav belogardizma po rehabilitaciji

izdajstva, je v povezovalnih besedah izrekel našo zaskrbljenost tudi tajnik našega zbora tov. Jože Rovšek.

Od številnih tovarišev in prijateljev, zastopnikov ROZZB NOV Slovenije, odbora koroških partizanov v Ljubljani, zastopnika krajevne skupnosti in Zveze kulturnih organizacij Moste-Polje je bilo slovo nadvse prisrčno z zagotovilom, da se kmalu spet srečamo.

Posebna hvala za vsa prizadevanja in organizacijo pa velja Poloni Ovsenk, da je koncert uspel in za mobilizacijo številne publike, da je prisluhnila naši uporni partizanski pesmi — pesmi KPPZ. ikej

Dipl. inž. Franci Einspieler - 60-letnik

Dipl. inž. Franci Einspieler obhaja jutri svoj 60. življenjski jubilej zdrav in čil ter poln načrtov za obstoj naše narodne skupnosti na Koroškem. Luč sveta je zagledal v znani Črnijski družini v Zgornji venci. Ljudsko šolo je obiskoval v Šentilju in ker je bil zelo nadarjen so mu starši omogočili študij na celovški gimnaziji. Po vojni je študiral agronomijo na ljubljanski univerzi in nostrificiral na Dunaju.

Vso svojo poklicno dobo posveča delu za narodni obstoj. Še prav posebno pa se prizadeva za dobrobit naše mladine in za gospodarstvo. Pred leti je bil direktor slovenske kmetijske šole v Podravljah, zadnja leta pa se je kot predsednik Slovenskega šolskega društva posvetil gradnji Mladinskega doma v Celovcu ter otroških vrtcev v Šentprimozu in Škofičah. Slovensko šolsko društvo je pod njegovim vodstvom ustvarilo izredne pogoje za nadaljnji razvoj naše mladine.

Tudi v gospodarstvu, kot predsednik Gospodarskega odbora, mu gre hvala, da je ustanovil pogoje za nastanek mešanih družb na Koroškem, ki danes zaposlujejo na stotine ljudi.

Franciju Einspielerju ob njegovem prazniku iskreno čestitamo z željo, da bi bil zdrav in čil in še naprej tako prizadeven. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo našega lista.

Iščemo natakarje/natakarice, ki obvladajo slovensčino in nemščino. Celoletna služba z inkasom. Plača in delovni čas po dogovoru. Javite se pri dvojicni kulturni taborni sredi Celovca „Novi BIERJOKL - PRI JOKLNU“; osebno vsak dan med 11.00 in 12.00, oz. med 17.00 in 18.00, ali pismeno na naslov: Bierjokl - Pri Joklnu, 10.-Oktober-Straße 21, 9020 Celovec.

10. Rožanski izobraževalni teden

od 2. do 10. marca 1985

Sodelujejo Slovenska prosvetna društva iz Bilčovsa, Borovelj, Kotmare vasi, Loč, Rožeka, Slovenjega Plajberka, Sveč, Šentjakoba, Šentjanža. Predavanja, diskusije, gledališka predstava, informacije, literatura, film.

■ Sobota 2. marca ob 20. uri v Rožeku v osnovni šoli odprje razstave „ARHITEKTURA NA ZILJI“ (do nedelje, 18. ure)

■ Ponedeljek 4. marca ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu „KAJ NAJ NAREDIM?“ Dokumentacijski film o južni Koroški z diskusijo.

■ Torek 5. marca ob 19.30 uri v stari šoli v Svečah predavanje dv. sv. dr. Valentina Inzka: „POLOŽAJ JUŽNE KOROŠKE PO ZLOMU NACIZMA“

■ Sreda 6. marca ob 20. uri pri Miklavžu v Bilčovsu predavanje z diapozitivi „GOZDOVI UMIRAJO — ALI UMIRA TUDI CLOVEK?“ Predavatelj: dipl. inž. Volker Hellendorf.

■ Četrtek 7. marca ob 19. uri pri Bundru v Borovljah, Dollichgasse 4 DRUŠTVENI VEČER — SPD „BOROVLE“ V DIAPOZITIVIH, nato družabnost.

■ Petek 8. marca ob 19.30 uri v ljudski šoli na Bistrici DVOJEZIČNI LITERARNI VEČER — Fabjan Hafner, Gustav Januš, Maks Sorgo, Joži Turk. Glasbeni okvir: Marja Feinig, kitara.

■ Sobota 9. marca ob 14. uri SODOBNO OBREZOVANJE SADJA pri Kocjanu v Rožeku.

■ Sobota 9. marca od 12. ure naprej DAN DOMAČIH JEDIL pri Adamu v Svečah.

■ Nedelja 10. marca ob 14.30 uri v ljudski šoli v Kotmari vasi S PESMIJO V POMLAD.

■ Nedelja 10. marca ob 19.30 uri v Kulturnem domu v Šentjakobu LITERARNI VEČER PRESERNOVA NAGRAJENCA Gustav Januš in Polde Bibič, Glasbena šola in MePZ „Rož“.

Glasbeni užitek z Ribniškim oktetom

V nedeljo popoldne je naše Slovensko prosvetno društvo „Zvezda“ vabilo k Čimžarju v Dvorec na koncert znanega Ribniškega okteta.

V Čimžarjevi dvorani je bolj pičlo zbrano publiko in goste pevce pozdravil predsednik društva Toni Miksche. Med poslušalci koncerta sta bila tudi tajnik Slovenske prosvetne zveze dr. Janko Malle in zastopstvo hodiške občine.

Bili smo priče glasbenega užitka, ki ga je možno le redkokdaj doživeti. Ribniški oktet se je predstavil z narodnimi in umetnimi pesmimi ter pesmimi drugih narodov. O kvaliteti tega okteta, ki je že pel na vseh kontinentih bi lahko napisali cele strani. Ribniški oktet sestavljajo namreč štirje člani nekdanjega Slovenskega okteta — Tone Kozlevčar, Andrej Štrukelj, Jože Kores in Dragiša Ognjanovič.

Med čudovito zapetimi pesmimi je še posebno navdušila ribniška „Sem Rib'nčan Vrban...“, po kateri, domnevamo, da je dobil novo ustanovljeni oktet svoje ime. Kot

že omenjeno, na koncertu v Hodišah ni bilo mnogo ljudi, zato pa so bili le-ti nad izvajanjem okteta tako navdušeni, da so z dolgotrajnim ploskanjem kar naprej zahtevali ponovitve.

Naj še zapišemo, da je Ribniški oktet koncertiral dan poprej tudi v Tinjah.

Štipendija SPZ za študij srbohrvaščine

Slovenska prosvetna zveza razpisuje štipendijo dijaku ali dijakinji, ki namerava študirati srbohrvaški jezik. Študij je predviden na univerzi v Novem Sadu.

Morebitni interesent (ali intereseentka) naj se čim prej javi na Slovenski prosvetni zvezi v Celovcu, Gasometergasse 10, kjer dobi nadaljnja pojasnila.

Slovenska prosvetna zveza

Zveza koroških partizanov sporoča

Zaradi nepredvidenih težkoč bo potovanje na ČESKOSLOVAŠKO preloženo za nedoločen čas.

Občni zbor Društva koroških slovenskih pravnikov

Zadnjo soboto, dne 23. februarja 1985 je imelo Društvo koroških slovenskih pravnikov v Mladinskem domu v Celovcu po ustanovitvi koncem leta 1982 svoj prvi občni zbor.

Po poročilu upravnega odbora, iz katerega je bila razvidna dokaj razgibana dejavnost, so navzoči pravniki samokritično ugotavljali premalo zavzetost za izredno pomembno pravno problematiko naše narodne skupnosti in sklenili za bodoče tozadevno bolj resno in učinkovito angažiranje v obliki posebnega odbora, ki se bo posvečal tej tematiki. Hkrati pa so bile tudi kritične pripombe na narodne organizacije, ki na izrecno ponudbo Društva pravnikov, da jim je radovoljno pripravljeno nuditi potrebne pravne usluge, večinoma niso odgovorile.

Društvo koroških slovenskih pravnikov je dosleden zaključek dejstva, da številni pravnikov v naši narodni skupnosti razveseljivo narašča — saj jih je trenutno že nad 30 — in je najmlajše v krogu društev slovenskih pravnikov, katerih najstarejše društvo „Pravnik“ v Trstu bo kmalu obhajalo 100-letnico svojega obstoja.

Pri volitvah je bil v bistvu potrjen stari odbor, ki mu bo tudi v bodoče načeloval dr. Francis Zwitter.

PRIREDITVE

DUNAJSKI KROŽEK

22. 3. 1985 ob 19. uri v gostilni Weidinger, Dunaj IV, Danhauserg. 3

DIE WIENER TSCHESCHEN — VON GESTERN UND HEUTE

Predava: Karl Matal, Vizepräsident des Minderheitsrates der tschechischen und slowakischen Volksgruppe in Wien.

OBIRSKO

KONCERT

ob 60-letnici domačega vižarja Šimeja Durnika
v soboto 2. 3. 1985 ob 19. uri v gostilni Kovač na Obirskem.
Nastopajo: Obirski vižarji, Trio Pavlič, Altseewirttrio
Prireditelj: Alpski klub „Obir“.

ŠENTJAKOB V ROŽU

SLEDOVI ČASA

Večer slovenske besede in pesmi v nedeljo 10. 3. 1985 ob 19.30 uri v Kulturnem domu,
Sodelujejo: Gustav Januš, Poldne Bibič (gledališki igralec), učenci Glasbene šole Šentjakob in MePZ „Rož“.
Prireditelj: SPD „Rož“.

ZVABEK

KONCERT „OKTET SUHA“

v soboto 9. 3. 1985 ob 20. uri v farni dvorani.

CELOVEC

PRIPRAVA NA OTROŠKI DAN

v torek 5. 3. 1985 ob 19. uri v Slomškovem domu (Tischlerjeva dvorana) v Celovcu, 10.-Oktober-Straße 25.
Vabljeni voditelji otroških skupin in odgovorni za otroško delo v fari.
Prireditelj: Katoliška otroška mladina.

GLOBASNIČA

Razstava sv. pisma v počastitev 400-letnice Dalmatinovega prevoda biblije in novega prevoda nove zaveze v slovensčino

od nedelje 10. do petka 15. marca 1985 v župnišču v Globasniči. Otvoritev po nedeljski maši.
Prireditelj: Katoliška prosveta.

KPM — PODJUNA

bo priredil TEČAJ ITALIJANŠČINE za začetnike od marca do julija. Vodi ga bo Veronika Pietzka. Prijave pošljite na uredništvo Kluba Podjunske mladine, Podjuna 35, 9142 Globasniča.

DOM V TINJAH

V soboto 9. 3. 1985 od 9. ure naprej PRAKTIČNI TEČAJ ZA SADJARJE IN KMETE
„O vzgoji in rezanju sadnih dreves“
Predavatelj: Roman Quendler, mojster, Št. Andraž.

Slovensko prosvetno društvo „Dobroč“ na Brnci vabi na

OBČNI ZBOR

v soboto 2. 3. 1985 ob 19. uri pri Prangarju v Zmotičah.
Po občnem zboru bomo predvajali film „Povest o dobrih ljudeh“.

KOROŠKA POJE

ob 1100-letnici smrti sv. Metoda
v nedeljo 3. marca 1985 ob 14.30 uri v Domu glasbe v Celovcu.
Slavnostni govor: nadškof dr. Alojzij Šuštar.
Sodelujejo koroški cerkveni pevski zbori in MoPZ „Slava Klavora“ iz Maribora.

Slovenska prosvetna zveza prireja

SREČANJE MOŠKIH PEVSKIH ZBOROV IZ ROŽA

v soboto 9. marca 1985 v Kulturnem domu na Radišah. Od 17. do 18. ure seminarska vaja o upevanju in šolanju glasu. Vodi Joško Kovačič.
Zvečer ob 19.30 uri koncert.
Sodelujejo zbori SPD: Radiše, „Bilka“ iz Bilčovsa, „Kočna“ iz Sveč, Borovlje in „Jepa-Baško Jezero“ iz Loč.

Slovensko prosvetno društvo „Edinost“ v Pliberku vabi na

KONCERT

ob 18. pevskem srečanju „Od Pliberka do Traberka“
v soboto 2. 3. 1985 ob 19.30 uri v dvorani Schwarzl v Pliberku.
Nastopajo: Oktet TRO iz Prevalj, dekliški zbor SPD „Edinost“ iz Pliberka, oktet Suha, MePZ iz Črne, MoPZ „Folte Hartman“ SPD „Edinost“ iz Pliberka in MePZ SPD „Srce“ iz Dobrle vasi.

RAZSTAVA SVETEGA PISMA

ob 400-letnici Dalmatinove biblije
od 3. do 8. marca 1985 v farni dvorani v Šmihelu. Otvoritev po nedeljski maši. Prireditelj: Katoliška mladina.
Danes 1. marca je razstava še v župnišču v Železni Kapli.

Menjava denarja

Stanje v četrtek 28. februarja 1985

Za 100 dinarjev dobite	8.00 šil.
Za 100 dinarjev plačate	10.00 šil.
Za 100 lir dobite	1.085 šil.
Za 100 lir plačate	1.165 šil.
Za 100 mark dobite	693.00 šil.
Za 100 mark plačate	709.30 šil.

V petek 1. marca 1985 ob 20. uri v Slomškovem domu

predstavitve planinske knjige dr. Rafka Dolharja

„VABILO V JULIJCE“

Predstavitve knjige je povezana tudi z dia-pozitivi. Prireditelja: Slovensko planinsko društvo Celovec in Morhorjeva založba.

Sportno društvo Pliberk vabi na

VELESALOM NA LIBIČU

v nedeljo 3. 3. 1985 ob 13. uri.

Rok prijave do sobote 2. 3. 1985 do 12. ure v Posojilnici Pliberk in Topšportu. Razdelitev skupin po normah Avstrijske smučarske zveze.

Avstrijsko-jugoslovansko društvo vabi na

KOROŠKI VEČER

v soboto 2. marca 1985 ob 20. uri v kulturnem domu v Martulji pri Opatiji. Sodelujejo: A-cappella ansambel iz Celovca (Hans Streiner), Trio „Korolan“ s peveci (Hanzl Kežar) in folklorna skupina iz Poreč (Friedl Krovat).

Dne 3. marca pred sto leti se je rodil v revni bajtarski hiši pri po domače Kordežu v Stari vasi pri Šentlipšu v Podjuni dr. Franc Petek. Letos 9. avgusta bo minilo dvajset let, odkar smo ga pokopali v Šentupertu pri Velikovcu.

Vsi, ki smo ga poznali in delali z njim, kar ne moremo verovati, da bi res šlo za navedeni letnici. Kajti dr. Franc Petek je še vedno tako živ, tako prisoten med nami, kakor da sploh ni odšel. Drugače tudi biti ne more.

Saj je bil dr. Franc Petek osrednja markantna osebnost, ki je vodilno usmerjala in uresničevala politično in gospodarsko življenje koroških Slovencev pol stoletja v najodločilnejših in najusodnejših obdobjih zgodovine slovenskega ljudstva na Koroškem. Dr. Franc Petek spada k tisti generaciji, ki je zavestno pretrpela dve vojni, dvakrat doživela razkosanje slovenskega naroda, pa ob teh katastrofah aktivno sodelovala njegovo življenjsko in odprano zavest ter junško dobo njegove narodnoosvobodilne borbe in ustvaritve ter uveljavitve samostojne suverene slovenske države.

Danes, ko je organiziran nastop narodnostne skupnosti samo po sebi umevna stvarnost, le preradi spregledamo, kaj je pomenilo takoj prvo leto po plebiscitu obnoviti kulturo, gospodarsko in politično življenje narodnostne skupnosti, ki je bila popolnoma nepripravljena čez noč odrezana od narodne celote in izpostavljena pomnoženemu pritisku večinskega naroda, ki sam ni veroval v svojo državo, marveč videl in gledal možnost lastnega preživetja in nadaljnega obstoja edinole v priključitvi Nemčiji in je tako v pretežni večini pojmoval tudi plebiscit sam. In v teh okoliščinah je bil dr. Franc Petek edini laik z visokošolsko izobrazbo, ki je trdovratno in neustrašeno vztrajal v svoji domovini in ostal med svojim ljudstvom, da bi mu pomagal in stal ob strani v borbi za človekove in narodne pravice.

V PRVIH VRSTAH
NARODNEGA ŽIVLJENJA

Kaj čudno zato, da mu je Avstrija — „država, ki je nihče ni maral“ — odvzela po plebiscitu državljanstvo v želji, da bi kakor vsa ostala laična inteligenca emigriral. Toda dr. Petek ni klonil, pridobil si je državljanstvo nazaj in se ob svojem poklicnem delu kot priznan zdravnik v Velikovcu takoj vključil v narodno prizadevanje svojega ljudstva. In tako ga najdemo v prvih vrstah in vseh področjih narodnega življenja.

Od leta 1923 pa vse do konca njegovega obstoja je bil z izjemo ene same dobe predsednik „Političnega in gospodarskega društva za Slovence na Koroškem“ — tedanje politične organizacije koroških Slovencev in od tega leta naprej vse do uničitve demokratičnega ustroja v Avstriji poleg ene-

ga duhovnika poslanec v koroškem deželnem zboru, izvoljen na listi „Koroške slovenske stranke“; kot ustanovitelj je bil vso dobo prve republike vodilen odbornik „Zveze slovenskih združenj“ in končno ves čas tudi predsednik „Slovenskega šolskega društva“. Kot poslanec je sodeloval kot predstavnik koroških Slovencev na vseh manjšinskih kongresih v okviru Društva narodov.

V to silno razburkano dobo so padla pogajanja za kulturno avtonomijo, katerih potek in konec

Pa kakor koli že, nihče ne zmore v vsej razsežnosti oceniti, kaj vse je dr. Franc Petek na položajih, ki jih je imel, v prvi republiki in potem v strašnih letih nacizma vestno in nesebično storil za slovenskega človeka na Koroškem. Vse to je ob svoji skromnosti nerad z veliko zadržljivostjo samo na izrecno željo mlajših in ožjih sodelavcev sam povedal v svojih Spominih; z njimi nam je zapustil hkrati edino in edinstveno pričevanje o tej tako pomembni dobi naše narodne skupnosti na začetku

na kateri strani stoji in da je njegovo mesto na strani Osvobodilne fronte, kakor je tudi v prvi republiki vedno jasno zastopal svoje liberalno napredno gledanje, s katerim je bil popolnoma sam v tedanjem konservativnem vodstvu koroške slovenske politike.

Ze med vojno je kot konfiniranec v Šentvidu ob Glini, kamor ga je pregnala nacistična oblast, našel stike s partizani, predvsem z Matijo Vrednikom-Tomažem, poznejšim narodnim herojem. Le-ta je že leta 1942 ali v začetku 1943

po ponovnih intervencijah sprejel na pogovor delegacijo OF. Očitno, da bi pokazal svojo vzvišenost, je med razgovorom naduto položil svoje noge na mizo, nakar je dr. Petek razjarjen zamrmral: „Poglejte baraboli!“ in tudi sam demonstrativno reagiral na isti način. Naduti oficir je to takoj opazil, zardel in vidno prizadet nadaljeval pogovor tako, kakor je v navadi med olikanimi ljudmi. Tedaj sem kot mlad nezkušen človek, ki je bil komaj soočen s politiko, občudoval dr. Petka in bil nanj izredno ponosen. Z globokim spoštovanjem in resnično hvaležnostjo sem potem v dolgih letih iskrenega sodelovanja gledal in imel v dr. Petku lik in vzor narodnega voditelja, ki se je vključil v narodnoosvobodilno gibanje celotnega slovenskega naroda, ki pa je na domačih tleh vedno spet rahlo in neopazno pomagal svojim mlajšim sodelavcem z nasveti iz svoje bogate izkušnje in usmerjal njihove začetne korake v politično areno.

Ko je bila ustanovljena „Demokratična fronta delovnega ljudstva“, je dr. Petek spet prevzel krmilo kot predsednik v svoje roke in jo spretno vodil po grebenih poti manjšinske frontne organizacije s težnjo po čim tesnejši povezavi z demokratičnimi silami večinskega naroda. Na ta način naj bi se narodna skupnost izmotala iz usodne izolacije, v katero je bila pogubonosno potisnjena z mejno odločitvijo na pariški konferenci. „Tudi če kdo noče biti tvoj prijatelj, ga imej za prijatelja in ga boš končno prisilil, da bo v resnici postal prijatelj,“ je bila politična modrost dr. Petka v prizadevanju za realizacijo nove politične koncepcije naprednega gibanja slovenske narodne skupnosti. Šola mu je bila težka neuspešna borba slovenske narodne skupnosti v prvi republiki, ko se je le-ta znašla vedno spet osamljena proti združenim frontam nemških strank v deželi.

OSTAL JE ŽIV IN TVOREN
MED NAMI

Državna pogodba je dokončno spremenila položaj slovenske narodne skupnosti in terjala novo politično strukturo. Dr. Franc Petek je z vso vnemo podpiral organizacijsko in programsko-idejno oblikovanje nove nadstrankarske politične formacije, ki naj bi kot ne-strankarska zbirna narodna organizacija združevala vse koroške Slovence ne glede na njihov svetovni nazor in njihovo politično nastrotje. Sam ni hotel več prevzeti vodstva in si prizadeval, da naj pride do generacijske spremembe v politični strukturi narodne skupnosti.

To se je tudi zgodilo z ustanovitvijo „Zveze slovenskih organizacij na Koroškem“.

S tem, da je dr. Petek prevzel mesto predsednika Nadzornega odbora v novi organizaciji, je bila ZSO izpričana kot ideološka naslednica OF in DFDL z nalogo, da naj iz demokratičnih naprednih perspektiv nadaljuje prizadevanje slovenske narodne skupnosti za doseg v členu 7 državne pogodbe zajamčenih nacionalnih pravic in za uresničitev človečanskih načel enakopravnega in mirnoljubnega sožitja med narodom v deželi.

Izraz tega hotenja je Spomenica koroških Slovencev, ki je še danes platforma narodnostnih zahtev in osnova z njo ustvarjene enotnosti obeh osrednjih organizacij kot predstavništva koroških Slovencev.

V letu stoletnice njegovega rojstva in dvajsetletnice njegove smrti ta borba še ni končana — prav zato je in bo dr. Franc Petek še vedno živ in tvoren med nami.

Ob stoletnici rojstva dr. Franca Petka

Dr. Petek, kakor ga je upodobil Božidar Jakac

sta bila za dr. Petka največja politična šola in hkrati najgorenje življenjsko razočaranje, ko je moral ugotoviti, kako se stvari ob absolutni nepripravljenosti nemških strank za kakršenkoli kompromis v smislu konstruktivnih slovenskih predlogov postavljajo na glavo in se Slovincem očita krivda za prenehanje razgovorov. Taktika, ki se vedno spet ponavlja vse do današnjih dni.

Dr. Franc Petek kot prepričan demokrat ni želel sodelovati s klerofašističnim režimom in se je po letu 1934 skoraj popolnoma umaknil iz političnega življenja.

Ko so nacisti prevzeli oblast v Avstriji in je prišlo do priključitve, pa se je kot zadnji demokratično izvoljeni predstavnik slovenskega ljudstva, ki se poleg tega ni nikoli kompromitiral s sodelovanjem s klerofašističnim režimom, zavedal svoje dolžnosti, da po svojih možnostih prepreči najhujše ali, kakor pravi sam v svojih Spominih, „da je poskušal rešiti, kar se je rešiti dalo“.

No, rešiti se ni dalo nič: čas holokavsta, ki je poznal samo totalno uničevanje, ni bil pripravljen niti dostopen za kakršnokoli posredovanje, kaj šele popuščanje. Kdor je to poskusil, je naletel le na nerazumevanje in sovraštvo pri nasilnih oblastnikih, pa tudi v lastnih vrstah, v kolikor pozneje za ta tvegani poizkusi sploh ni žel le nebravlečnosti, samo očitke in obsodbo.

njene samostojne poti do zločinkega poskusa njene fizične iztrebitve. Zato v tem okviru ni potrebno še več zapisati o delu dr. Franca Petka v tem času.

A o času po drugi svetovni vojni in o svojem mestu v njem pa dr. Petek ni želel govoriti. Bil je skromen in čas mu je bil preblizu in preveč neposreden, kakor je dejal.

OSREDNJA
VODILNA OSEBNOST

V resnici pa je dr. Franc Petek kot starosta pičle slovenske inteligence bil tudi po zlomu nacizma vse do svoje smrti osrednja vodilna izravnalna in neoporečna osebnost kot steber novega političnega življenja in dogajanja med Slovenci na Koroškem. Drugič se je znašel v položaju, da uredi in združi razbegane, iz vseh vetrov vračajoče se ljudi skoraj uničenega tako-rekoč od smrti vstalega slovenskega ljudstva. Na neopazen način, kakor je znal le on, je v ozadju usmerjal delo mlade generacije, ki je po eni strani zmagoslavna prišla iz partizanov in revolucionarno odklanjala sleherno obnovo nekdanje konservativne politike, katera pa je po drugi strani imela tudi svoje zagovornike. Brez priznane avtoritete dr. Petka bi bilo vmesno povojno obdobje medsebojnih očitkov brez dvoma še hujše, čeprav sam nikdar ni prikrival,

Prav z osebo dr. Petka je bila izpričana ZSO kot ideološka naslednica OF in DFDL — na sliki ustanovni občni zbor pred 30 leti

dr. Franci Zwitter st.

V prvem obdobju, na prvi stopnici skupnega življenja, se večina parov prepira zaradi privajanja na skupno življenje. Tašča prihaja prepogosto na obisk, mož hoče ostati zvest fantovskim navadam, žena se ne znajde pod bremenom novih dolžnosti. Nesoglasja pa se nekako vendarle zgladijo in čez deset let se zakonca le še smehljata, če se spomnita, zaradi kakšnih malenkosti sta si nekoč uničevala živce. Seveda se še vedno kaj spreta, a zdaj so vzroki drugi.

Ameriška psihologinja Barbara DeFrank je pri proučevanju skupnega življenja mnogih ameriških parov ugotovila, da se nekateri pojavi vztrajno ponavljajo. Torej gre za zakonitosti, ki pa jih doslej nismo znali opaziti. Čim bolj poprečna je zakonska skupnost, kar zadeva starostno razliko in način življe-

Sedem kritičnih postaj v zakonu

Vsako življenje v dvoje se odvija po nekih zakonitostih. Kritično ni le sedmo leto zakona, kot smo mislili nekoč, in tudi ne samo prvo, kakor trdimo dandanes. V vsaki zakonski ali izvenzakonski skupnosti se ponovi sedem kritičnih obdobj, kdor želi živeti v miru in slogi, mora brez spotikanja prestopiti sedem nevarnih stopnic.

nja, tem bolj je podobna osnovnemu vzorcu sedmih kritičnih postaj, ki jih psihologinja našteva zakoncem v opozorilo. Zatrjuje, da bi morali vsi poznati značilnosti posameznih kritičnih razdobj — tako bi se lahko že vnaprej pripravili na težave in se jim nemara tudi izognili.

PRVA POSTAJA: SLOVO OD DOMAČE HIŠE

V prvih treh letih skupnega življenja imata zakonca največ težav zaradi staršev. Oba poskušata ugotoviti, kam pravzaprav spadata. Morata se dokončno odtrgati od domače hiše. Če po sili razmer živita pri enih ali drugih starših, se obdobje osamosvajanja podaljša, prepiri pa je običajno še več. Nekateri zakonci se poskušajo osamosvojiti nankrat, z ostrim rezom, drugi iščejo lagodnejšo in manj bolečo pot. Partnerja v prvih treh letih raziskujeta možnosti skupnega, predvsem intimnega življenja, oddvajata se od samskega stanu.

DRUGA POSTAJA: OTROCI IN POKLIC

V razdobju od četrtega do sedmega leta skupnega življenja si zakonca prizadevata napraviti kaj več iz sebe. Eden ali drugi je posebno prizadeven na delovnem mestu. Oba razmišljata, kdaj naj imata otroke in koliko. V tem obdobju pa se običajno prvič pojavijo tudi dvomi: sta si izbrala pravega življenjskega tovariša? Večkrat kot prej si eden ali drugi zaželi samote, nič več ne tičita skupaj toliko kot v prvih letih. Naučila sta se živeti skupaj brez nenehnih trenj, naučila pa sta se tudi prepirati.

TRETJA POSTAJA: ZAKON POSTANE PRETESEN

Zakonca sta poročena kakih deset let, oba sta stara okrog trideset. Čas prvih skupnih dosežkov je za njima, dosegla sta neko življenjsko raven. Stanovanje imata, opremo tudi, na delovnem mestu se je že pokazalo, kaj bosta lahko še dosegla. Toda pari postajajo sedaj manj strpni drug do drugega. Včasih se enemu ali drugemu zazdi, da ga partner ovira pri uresničevanju načrtov, pri potrjevanju samega sebe. Tudi v postelji se začno prve krize dolgočasnja. V tem kritičnem razdobju skupnega življenja je mnogo skokov čez plot, veliko je ločitev.

ČETRTA POSTAJA: ČAS MIRU

Zakonca se bližata štiridesetemu letu, poročena sta približno petnajst let. Na delovnem mestu sta že dosegla višek. Otroci so zrasli in z njimi ni več toliko dela. Več imata spet časa drug za drugega, našla sta si krog prijateljev, tudi denarno sta že tako močna, da si lahko privoščita to ali ono. Včasih se v tem obdobju že pojavi kanček nezadovoljstva: je to, kar sem dosegel (dosegla) zares vse, kar bom imel (imela) od življenja? Če je žena nezaposlena, pride do krize iz drugega razloga: mož je na delovnem mestu uspešen in sam nase ponosen, žena pa ima veliko časa za razmišljanje in nezadovoljstvo.

PETA POSTAJA: SANJE SE RAZBLINIJO

Zakonca se približujeta petdesetemu letu, poročena sta kakih dvajset let. V tem obdobju postanejo ženske običajno samoza-

vestnejše, moške pa bolj razumevajoči, bolj čustveni, popustljivi. V to razdobje se uvršča tudi znamenita „kriza srednjih let“. Človek zavrti svoje življenje nazaj kakor film in tuhta o možnostih, ki jih je napravil. (Kaj bi bilo, če bi bil takrat ravnal drugače...) Na tehtnico položi sanjarije in vsakdanjo puščobo, neredko se eden ali drugi odloči, da bo začel čisto od začetka, na novo. S tem pa se prikraja za srečno obdobje šeste postaje.

ŠESTA POSTAJA: POMLAJENA LJUBEZEN

Zakonca sta stara nekaj več ali nekaj manj kot petdeset let. Njun zakon traja že več kot dvajset let, otroci so že odrasli in so se osamosvojili. Zakonca imata veliko časa drug za drugega, če ga znata pravilno izkoristiti in obrniti, sta lahko zelo srečna. Biti pa morata zadovoljna drug z drugim in sprijazniti se morata s staranjem. Običajno se poskušata tudi v vlogi dedka in babice.

SEDMA POSTAJA: RAZMIŠLJANJA O SMRTI

Zakonsko življenje traja že štirideset let. Težave in nesporazumi so sedaj povezani z upokojitvijo in s praznino, ki nastopi potem. Zakonca se morata navaditi drugačnega razporejanja časa. Če sta se na šesti postaji lepo ujela, bosta tudi na sedmi dobro vozila skupaj. Pogosto se dogaja, da se zakonca za spoznanje odtujita drug drugemu — podzavestno preskušata, kako jima bo, če drugi umre.

To naj bi bilo torej sedem postaj v zakonu. Niso pa v vseh zakonih enake. Nekateri zakonci živijo kot po urniku, drugi pa se še na šesti postaji dajejo zaradi tašče in drugih težav s prve postaje. Marsikaj je odvisno od tega, kdaj sta zakonca začela skupno življenje, koliko otrok imata, kakšna je starostna razlika, kakšne so gmotne težave, ki so ju dajale. Težave pa so in tudi morajo biti v vsakem zakonu. Kajti zakon brez težav ni zrel zakon, zakonca, ki še nista prebrodila nobenih težav, ne moreta z gotovostjo trditi, da se dobro razumeta. Razumevanje in naklonjenost se izkažeta šele ob preskusnem kamnu skupnih skrbi.

Babičini nasveti na rešet

Se vedno marsikatera mlada gospodinja naredi to ali ono tako, kakor je slišala od svoje babice. Iz njene kuharske knjige in prakse res še marsikaj velja tudi dandanes, z mnogimi njenimi nasveti in izkušnjami pa v sodobni kuhinji nimamo kaj početi. A pojdimo kar od primera do primera.

● Natančna gospodinja naj bi moko presejela, preden zamesi testo. To delo je zdaj odveč. Nasvet je veljal v časih, ko so moko prodajali tako, da so jo zajemali iz vreč in je bila čistoča oporečna.

● Vsi dodatki k testu naj bi imeli sobno temperaturo. To deloma drži. Ko v mešanico surovega masla in sladkorja vmešamo mrzla jajca, maslo postane kosmičasto, pri mešanju pa se nato spet stopi.

● Pecilni prašek naj bi dodali nazadnje. Napačno: Pecilni prašek vedno vmešamo z moko vred, da se dobro premeša; to ne velja le pri paljenem testu.

● Limonin sok začini pogačo. Napačno. Za to uporabimo naribano limonino lupino.

● Pecivo naj bi bilo rahlejš, če mu na koncu dodamo stopen beljak. Napačno. Pecivo bo enako rahlo, če testu dodamo celo nestepeno jajce.

● Več je jajc, boljše je pecivo. Ni res: Razmerje med dodatki mora biti vedno določeno. Če je jajc preveč, bo testo pretrdo. Pri tem moramo paziti tudi na to, da vzamemo srednje velika jajca; če so debela, jih je hitro preveč.

● Dobro maslo nikoli ne pokvari peciva. Drži le deloma. Res je, da dobro maslo nikoli ne pokvari peciva, res pa je tudi, da mu vedno ne koristijo. Pri rahlih pecivih lahko drago maslo nadomesti najcenejša margarina, ker se pri daljšem pečenju vonj masla porazgubi. Obdrži se edino pri medenem testu in kremah.

● Pri pripravljanju kolača naj bi rozine vmešali v moko, preden zamesimo testo. To drži le takrat, kadar so rozine mokre, bodisi da so oprane ali namočene v rum. Sicer pa se rozine zaradi mastnega testa same porazdelijo po kolaču.

● Da pecivo laže stresemo iz modela, ga moramo prej namastiti in posuti z drobtinami. Deloma drži. Zadostuje, da ga namastimo.

● Testo naj bi mešali vedno v isti smeri, sicer bo iz njega ušlo preveč zraka. Napačno. Prav vseeno je, v katero smer ga mešamo, kajti poglavitno je, da dobro vmešamo vse dodatke. Še najbolje pa je, če uporabimo mešalec, saj meša v vse smeri.

● Dalj časa mešamo testo, boljše bo pecivo. Napačno. Predolgo mešano testo utegne postati preveč rahlo in bo v pečici padlo. Pravilno: Mešamo, dokler se sladkor v mešanici masla in jajc ne stopi, potem pa na hitro in močneje kot prej vmešamo še moko in pecilni prašek.

● Testo za pecivo naj bi vedno mešali z žlico, ki ima na sredini luknjo. Drži. Tako je mešanje bolj učinkovito, ker se testo meša okrog žlice in skozi njo.

● Pecivo, v katerega smo vmešali pecilni prašek, naj bi čimprej dali v pečico. Napačno. Zaradi vlažnosti začne pecilni prašek takoj delovati, a kljub temu lahko testo vso noč stoji v hladilniku, preden ga damo v pečico.

● Modelov naj bi nikoli ne pomivali z vodo, temveč le s papirjem. Napačno. Uporabljamo vročo vodo in pomivalni grašek. Sodobni modeli namreč ne rjavijo.

● Posode, v kateri lahko pečemo brez masti, naj bi ne mastili. Napačno. Če ni namaščena, se pecivo rado prime.

● Sveže pečenemu pecivu škodi prepib. Napačno. Dobro shajano pecivo lahko stoji kjerkoli, tudi na prepibu.

● Sveže pečeno pecivo naj stoji pet minut preden ga razrežemo. Napačno. Shajano in pečeno pecivo se nič več ne spreminja in je vseeno, kdaj ga razrežemo.

STROČJI FIŽOL PO BALKANSKO

Potrebujete: 150 dag stročjega fižola, 5 dag prekajene slanine ali 5 dag olja, 25 dag čebule, 50 dag paradižnika, šop zelenega peteršilja, 2 stroka česna, sol, žličko sladke paprike, pol litra kostne juhe ali vode za zalivanje.

Očiščen fižol dušite na maščobi in čebuli. Med dušenjem ga zalivate. Ko se stroki zmehčajo, pridenite na krljce razrezan paradižnik, papriko, nazadnje pa še peteršilj in strt česen. Posolite, premešajte in dušite še toliko časa, da se paradižnik razpusti.

Jed ponudite kot prilogo k mesu.

MLADI FIŽOL PO DUNAJSKO

Potrebujete: 150 dag stročjega fižola, vejico timijana, ščepec soli, 5 dag masla, 5 do 6 dag moke, šop sesekljanega peteršilja, 2 stroka česna, 2 žlici kisle smetane.

Očiščen fižol zrežite na 2 cm dolge paličice in ga z vejico timijana skuhamte v malo slane vode. Na maslu zarumenite moko, prežganje napol ohladite in ga stresite h kuhanemu fižolu. Jed prevrte, začinite s seseklim peteršiljem, česnom in kislo smetano.

Ponudite jo h kuhani govedini ali kolobarju pečene salame, lahko tudi h kuhanemu prekajenemu mesu ali razsoljenemu jeziku.

ZELJNA JUHA PO ŠVICARSKO

Potrebujete: 70 dag zelnate glave, čebulo, 3 dag masla, 1,5 litra vroče juhe (lahko iz jušne kocke), 5 dag riža, sol in poper, nožovo konicno nastrganega muškatnega oreščka in na osebno po 1 jedilno žlico naribanega ementalskega sira.

Očiščeno zelnato glavo razrežite na štiri dele, vsakega pa potem še na tanke rezance. Čebulo sesekljajte. V kozici segrejte maslo in na njem zarumenite čebulo. Dodajte zelje in oboje skupaj dušite 15 minut.

Medtem preberite, umijte in ocedite riž, ga stresite k zelju in kuhajte 25 minut. Osolite, poprajte, dodajte muškatni orešek. Juho nalijte v južnik in stresite vanjo še sir.

BOSANSKI LONEC

Za osem oseb potrebujete: 30 dag svinine, 30 dag ovčetine, 30 dag govedine, 2 ali 3 korenčke, 2 peteršiljevi korenini, 5 krompirjev, glavico ohrovt, 4 zelene paprike, 4 paradižnike, 3 čebule, glavico česna, majhno zelnato glavo, 50 dag stročjega fižola, sol, poper, žličko rdeče paprike.

Meso zrežite na kose, zelenjavo na debelejšje rezance, česen samo olupite. Meso in zelenjavo zlagajte v plasti. Solite, dodajte cela zrna po-

pra in zmleto papriko. Zalijte z mrzlo vodo. Dobro pokrijte in kuhajte v vročini, dokler ne zavre, nato pa dve do tri ure čisto počasi, odvisno od trdote mesa. V loncu na pritisk bo jed kuhana v 40 minutah.

Še tole: pri kuhanju je v navadi, da dajo pod plasti mozgovno kost, da se jed ne prime ali celo ne prismoči.

NADEVANA ČEBULA

Potrebujete: 8 srednje debelih čebul, 20 dag mešanega zmletga mesa, 10 dag olja, 10 dag paradižnikove mezge, 5 dag prekajene slanine, 10 dag riža, 1 dl vina, 1 žlico moke, vodo ali juho za omako, sol, poper in šopek zelenega peteršilja.

Čebule razrežite na polovice in jih kuhajte 10 minut. Polovičke nato izdoblite — ostati morata po dva ovoja. Meso prepražite na prekajeni slanini in olju. Riž napol skuhamte, stresite ga k mesu, solite, popoprajte in dodajte še peteršilj. Zmes dobro premešajte in jo nadevajte v čebule.

Na olju prav malo prepražite moko, pride-

nite paradižnikovo mezgo in vino, zalijte z vodo ali juho, prevrte in nato omako prelijte po čebuli. Čez nekaj minut je jed pripravljena. Postrezite jo s krompirjevim pirejem.

Jed je doma iz madžarskih obmejnih krajev.

MUSAKA IZ STROČJEGA FIŽOLA

Za 5 do 7 oseb potrebujete: 1 kg stročjega fižola, 1 debelo čebulo, 3 paradižnike, 2 zelene paprike, šop zelenega peteršilja, 2 jajci, 1 dl kisle ali sladke smetane, sol, poper, žličko rdeče paprike, 10 dag olja in 3 stroke česna.

Očiščen in opran fižol prerežite po dolgem, stresite na segreto olje in dušite do mehkega. Med dušenjem ga po potrebi zalivajte z vodo. Ko je fižol kuhan, mu dodajte zrezano zeleno papriko, paradižnik, peteršilj, sesekljan česen in papriko v prahu. Osolite. Meso na sesekljani čebuli napol spržite. Nato nadevajte v jensko skledo plast fižola in plast mesa, na vrh drugo plast fižola. Prilijte 2 dl juhe ali vode in nekaj časa pecite. Tik preden je musaka pečena, jo prelijte s smetano, v kateri ste razžvrkljali jajci, in še lepo zapecite. Servirajte jo z jogurtom.

Ne mešajte zdravil

Kolikokrat se zgodi: ljudje zaužijejo lahko pomirjevalno sredstvo, drugi dan pa spet obiščejo zdravnika in tožijo, da je zdravilo premočno, da jih je vso noč tresla mrzlina in dajala vročina in da so se komaj dvignili... Navadno pa so krivi sami, ker kljub zdravnikovem opozorilu, naj ne pijejo alkohola, če jemljejo zdravila, poplaknejo večerjo ali celo samo tabletko s požirkom. „Saj sem samo pivo,“ prepričujejo, „pivo pa meda ni alkohol, pivo je kot voda!“

In potem je treba prepričevati, da morejo imeti tudi majhne količine alkohola slabe posledice, če jih mešamo s pomirjevalnimi sredstvi. Zakaj? V povezavi z alkoholom lahko zelo slabo delujejo na dihalni sistem. Primerov zastupitve s kombinacijo alkohola in pomirjeval — to je seveda skrajnost — je znanih več kot dovolj...

Veliko pa je tudi zdravil, ki ne delujejo najbolje, če jih mešamo. Zelo slaba kombinacija so na primer diuretiki in pomirjevalna sredstva, ker vplivajo na krvni pritisk. Torej ne bo odveč opozoriti, kako škodljivo je jemati to ali ono zdravilo na lastno pest, ne da bi povedali zdravniku, kaj vse že jemljemo. Tudi kadar predpiše en specialist eno, drugi pa drugo zdravilo, je treba povprašati, kako vplivata obe zdravili drugo na drugega. To je posebej pomembno, če trpite za kakšno kronično boleznijo in ste zdravili tako navajeni, da pravzaprav pozabite, da so zdravila.

Tudi antibiotikov ne mešajte po lastni presoji, kajti različne skupine morejo v kombinacijah zmanjšati učinkovitost ali celo povzročiti nevarne neželene učinke. V primeru akutnega obolenja je dobro prenehati z jemanjem poprej predpisanih zdravil in uživati le nova.

Nosečnice naj ne segajo po zdravilih brez zdravnikovega privoljenja. Previdnost je pri zdravilih sploh na mestu: marsikdaj sami zakrivimo, za kar potem dolžimo zdravnike, včasih celo njihovo nevednost!

RADIO — TELEVIZIJA

AVSTRIJA 1

PETEK, 1. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Potujoči kino Pym — 12.05 Takrat — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio (serija) — 17.30 Otrkom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ladja — 22.00 Modna revija — 22.05 Jolly Jocker — 22.50 Šport — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 2. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Angleščina — 9.35 Francoščina — 10.05 Ruščina — 10.35 Zgubljeni sin — 12.55 Nočni studio — 13.00 Poročila — 14.30 Zlati sponi — 15.55 Jakob in Elizabeta — 16.00 Halo Spencer! — 16.30 Viki — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Bravissimo — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Dva krat sedem — 18.25 Dober večer v soboto želi Heinz Conrads — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Mož pri klavirju — 21.50 Takrat — 21.55 Hans Peter Heinzl: Tehten vzrok — 22.55 Šport — 0.35 Poročila.

NEDELJA, 3. 3.: 11.00 Ura tiska — 12.00 Šport — 13.00 Orientacija — 15.00 Otok plavih delfinov — 16.30 Toby in Tobias — 17.00 Risanka (serija) — 16.15 Alice v žudežni deželi — 17.40 Helmi — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi — 19.00 Slike iz Avstrije — 19.25 Govori dr. Stefanie Nadherny — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 Johann Sebastian Bach — 22.10 Budov nauk — 22.15 Jour fixe z Wolfgangom Krausom — 23.15 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 TV kuhinja — 10.00 Šolska TV — 10.30 Zlata spona — 12.00 Alpe-Jadran magazin — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Viki — 17.30 George — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ponedeljski šport — 21.08 Kuharji mojstri — 21.15 Magazin — 22.00 Takrat — 22.05 Skozl Nizozemsko Belgijo in nazaj — 22.45 Poročila.

TOREK, 5. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Avstrija II — 12.00 Takrat — 13.00 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Tudi pošaliti se je treba — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Poročila in ozadja — 21.15 Bogastvo in revščina — 22.00 Glasbena scena 85 — 22.45 Galerija — 23.15 Poročila.

SREDA, 6. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Tudi pošaliti se je treba — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Otok plavih delfinov — 12.00 Takrat — 12.05 Poročila in

ozadja — 13.00 Poročila — 16.30 Zaklad — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Pinocchio — 17.30 Vesele epizode o generacijskih problemih — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes z novostmi iz Južne Tirolske — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Primer za dva — 21.15 Šport in poročila.

ČETRTEK, 7. 3.: 9.00 Poročila — 9.05 Za predšolske otroke — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV — 10.30 V prijetni družbi — 12.20 Klub seniorjev — 13.05 Poročila — 16.30 Za predšolske otroke — 16.55 Mini čas v sliki — 17.05 Nils Holgersson — 17.30 Perrine — 17.55 Otrkom za lahko noč — 18.00 Slike iz Avstrije — 18.30 Mi — 19.00 Avstrija danes — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Trnjevi plitvi — 22.40 S pisalne mize — 22.55 Poročila.

AVSTRIJA 2

PETEK, 1. 3.: 16.30 Majzes — 17.15 Računalniška družina — 17.55 Mesečna ikona marec — 18.00 Panoptikum — 18.30 Koloradska saga — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Alpe-Jadran magazin — 21.15 Čas v sliki — Politika v petek — 22.05 Propad sončnega krajstva — 23.50 Poročila.

SOBOTA, 2. 3.: 14.00 Salome — 15.45 Takrat — 15.50 Dva krat sedem — 16.15 Morski psi — 17.00 Ljuba družina — 17.45 Kdo me hoče? — 18.00 Tedenski pregled — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.55 Novo v znanosti — 20.15 Ladja — 21.55 Poročila — 22.00 Župnik Josef Toriser odgovarja — 22.05 Kriminalka — 23.30 Solid Gold in poročila.

NEDELJA, 3. 3.: 9.00 Ludwig van Beethoven — 9.30 Timon of Athens — 16.15 Vse ali nič — 17.00 Avstrijska ljudska glasba — 17.45 Mladi mesija — 18.25 Takrat — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 19.45 Primer za ljudskega odveta — 20.15 Ladja — 21.55 Poročila — 22.00 Dinastija — Denverski klan — 22.45 Sedem dni športa — 0.05 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 3.: 17.05 Velike puščave — 18.00 Živalski svet — 18.30 Kanjon Colorado — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Dolga pot v Alice Springs — 21.00 Novo v kinu — 21.08 Kuharji mojstri — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Šiling — 22.05 Danton — 0.15 Poročila.

TOREK, 5. 3.: 17.00 Šolska TV — 17.30 Orientacija — 18.00 Očarljiva Jeannie — 18.30 Dresura divjih živali — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vse ali nič — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Cafe Central in poročila.

SREDA, 6. 3.: 16.15 Iz parlamenta — 17.30 Dežela in ljudje — 18.00 Policijska inspekcija 1 — 18.30 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Peti letni čas — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Kulturni žurnal — 22.30 Čajkovski - genij in blaznost — 0.30 Poročila.

ČETRTEK, 7. 3.: 16.00 Iz parlamenta — 17.15

Svet železnice — železnice sveta — 18.00 Prosim k mizi — 18.30 Svetovno prvenstvo v umetnostnem drsanju — 19.15 Takrat — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prednost — 21.15 Čas v sliki — 21.45 Klub 2 in poročila.

LJUBLJANA

PETEK, 1. 3.: 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.35 Poročila — 17.40 Čiv, čiv, še dolgo bom živ. 1. del — 17.55 Grizli Adams, ameriška nanizanka — 18.25 Obzorik ljubljanskega območja — 18.40 AJDNA, ponovitev izobraževalne oddaje — 19.00 Spektar: Raziskave ledenikov — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Pričevanja o Edvardu Kardelju: Kristofovo zorenje — 20.40 Ne preziraj — 20.55 Mike Hammer, ameriška nanizanka — 21.45 Dnevnik — 21.55 Človek slon, angleški film.

SOBOTA, 2. 3.: 8.00 Poročila — 8.05 Čarobna vrtavka — 8.20 Pepe s trobento — 8.35 Udarina brigada, ponovitev 6. dela lutkovne nadaljevanke — 8.50 Vajevec-Dedakovič-S. Pavček: Pepelka na obisku — 9.20 Prva ljubezen, dokumentarni film — 9.30 Miti in legende — Mezopotamski miti: Zgodba o mezopotamskih bogovih — 10.05 Otroška televizija: Plava oddaja — 10.35 MPZ: Zagorje 84, 1. oddaja — 11.05 Čudeži narave: Skrivnostni svet opic — 11.30 Pričevanja o Edvardu Kardelju: Na pragu spomina — 12.10 Poročila — 15.35 Poročila — 15.40 Plaveč in vratko, češkoslovaški mladinski film — 17.00 Košarka - Partizan : Bosna, prenos — 18.30 Boj za obstanek: Peščena pregrada, angleška dokumentarna serija — 18.55 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Proslava ob 50-letnici Planice, prenos iz Cankarjevega doma — 20.55 Zrcalo tedna — 21.15 Pygmalion, angleški film — 23.05 Poročila.

NEDELJA, 3. 3.: 8.30 Poročila — 8.35 Živ, žav: Risanke, Smrkci — 9.25 Grizli Adams, ponovitev ameriške nanizanke — 9.55 Življenje Verdija, ponovitev — 11.10 Festival domače zabavne glasbe - Pluj 84 — 11.40 625 - oddaja za stik z gledalci — 12.00 Ljudje in zemlja — 12.30 Poročila — 14.20 Mostovi — 14.50 Gledališče v hiši, nadaljevanje in konec — 15.40 Poročila — 15.45

V nedeljo 3. marca si lahko na 1. programu ljubljanske televizije ob 21.10 ogledate oddajo SLOVENC V ZAMEJSTVU, v kateri bo tudi reportaža o slovenskih institucijah v celovski Paulitschgasse.

Mayerling, angleški film — 17.55 TV kviz — 18.50 Knjiga — 19.15 Cik cak — 19.22 TV in radio nocoj — 19.24 Podarim-dobim, 3. žreb — 19.30 Dnevnik — 19.50 Vreme — 20.00 Geniji ali genijalci: Družina in otrok — 21.00 Športni pregled — 21.30 Slovenci v Zamejstvu — 22.00 Poročila.

PONEDELJEK, 4. 3.: 8.45 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.35 Poročila — 17.40 Otroška televizija: Pisana oddaja — 18.10 Čarobna vrtavka — 18.25 Podravske obzornik — 18.45 Vam, zabavnoglasbena oddaja — 19.15 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Vdove, nadaljevanje in konec — 20.55 Aktualno: Manj razvit v prihodnje — 21.35 Glasbena oddaja — 22.05 Dnevnik.

TOREK, 5. 3.: 8.55 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.15 Šolska TV — 17.35 Poročila — 17.40 MPZ Zagorje 84 — 18.10 Miti in legende: Mezopotamski miti: Zgodba o mezopotamskih bogovih — 18.25 Obalno kraški obzorik — 18.40 Periskop — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Rajni takrat, TV drama — 21.05 Omizje — 23.05 Poročila.

SREDA, 6. 3.: 9.15 TV v šoli — 12.30 Poročila — 17.30 Poročila — 17.35 Klubček in Klobučica, predstava Lutkovnega gledališča Maribor — 17.50 P. Golja: Jurček, 1. del predstave SNG Maribor — 18.25 Notranjski obzorik — 18.40 Računalništvo, angleška izobraževalna serija — 19.05 Risanka — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.00 Dokumentarec: Mimogrede povedano... — 20.50 Dečki iz Brazilije, ameriški film — 22.50 Dnevnik.

ČETRTEK, 7. 3.: 9.00 TV v šoli — 12.30 Poročila — 16.15 Šolska TV — 17.35 Poročila — 17.40 Zlata ptica — 17.55 Slovenska ljudska glasbila in godci: Beltinska banda — 18.25 Koroški obzorik — 18.40 Delegatska tribuna — 19.20 Cik cak — 19.24 TV in radio nocoj — 19.26 Zrno do zrna — 19.30 Dnevnik — 19.55 Vreme — 20.05 Tednik — 21.10 Železna doba, nadaljevanje in konec — 22.15 Dnevnik.

Slovenski
VESTNIK

Izdajatelj in založnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem, 9020 Celovec, Gasometergasse 10.

Uredništvo: 9020 Celovec, St.-Rupprecht-Straße 19/IV, tel. (0 42 22) 54 0 42, telex 42 20 86 snk a

Uprava: 9020 Celovec, Gasometerg. 10, tel. (0 42 22) 52 5 50.

Tisk: Založništva in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec - Borovlje.

S Slovensko športno zvezo
na olimpijskih smučinah

V petek 8. februarja je na zagrebškem letališču naletaval sneg, ko smo se vkrcali v letalo za Sarajevo s ciljem, da dosežemo Babin do — naše novo bivališče za teden dni pod zasneženo Bjelašnico. Iz Celovca do Zagreba smo se pripeljali s Sienčnikovim avtobusom, s sarajevskega letališča do Babin dola, tako bi se temu kraju reklo slovensko, pa spet z

Slovenska športna zveza, ki je organizirala to smučarsko prireditev na Bjelašnici, katere se je udeležilo 50 koroških smučarjev, je v okviru te smučarske atrakcije pripravila smučarski tečaj, ki sicer ni bil obvezen, vendar so se ga udeležili vsi naši smučarji. Smučarski učitelji so bili Danilo Prušnik, prof. Milan Kupper, prof. Tonč Malle in Dora Kupper.

Z „vučkom“ po progi za bob

avtobusom. Nastanili so nas v lepih montažnih hišah, jest pa smo hodili do nekaj metrov oddaljenega bivšega olimpijskega pres-centra, ki sedaj predstavlja sodobno urejeno gostišče s klasično in samopostrežno restavracijo, samopostrežno trgovino, diskom itd. ...

Prvi dan v soboto je bilo obupno vreme. Pihal je močan veter, ki je onemogočil delovanje žičnic. Le nekaj spodnjih vlečnic je prevažalo najbolj navdušene smučarje po pistah, iz katerih sta že kukala zemlja in kamenje. Skratka, izgledi za smučanje so bili vse prej kot ugodni. Dveh naših starejših planincev pa to ni motilo in sta se peš s smučkami na rami v megli in viharju podala na 2067 metrov visoko Bjelašnico, kjer so ju tamkajšnji gorski reševalci, ki so čakali zboljšanje vremena, prisrčno sprejeli.

Naslednjega dne v nedeljo je ves dan deževalo. Nekateri so izrabili to priložnost in se odpeljali z avtobusom v 25 kilometrov oddaljeno Sarajevo in si ogledali zanimivosti tega polmilijonskega mesta.

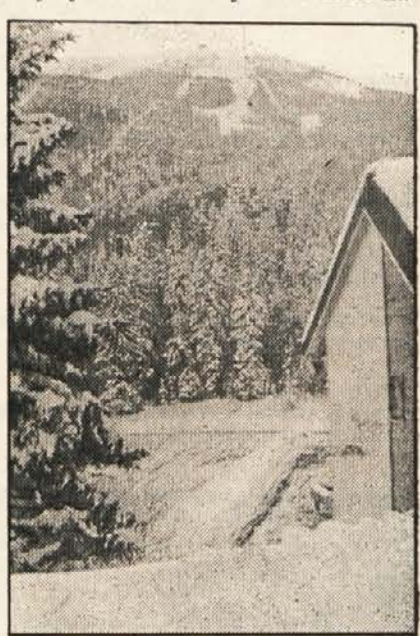
Tretji dan v ponedeljek pa je snežilo in slaba volja se je na mah spremenila v veselje. Ker v snežnem metžu ni imelo smisla, da bi se smučali, smo se vsi podali v Sarajevo. Z nami je bila tudi vodička, ki nas je seznanjala s posebnostmi tega lepega mesta, ki predstavlja prestolnico republike Bosne in Hercegovine. Atrakcija tega dne pa je bila vsekakor vožnja po olimpijski bob-progi. Seveda se nismo peljali z originalnimi bob-sanmi, marveč s podobnim vozilom iz peneče gume (Schaumgummi), v katerem je prostora za štiri do pet ljudi (vračunan tudi vozač). Brzina, ki smo jo dosegli z „vučkom“, tako pravijo temu vozilu, ki ima obliko banje „za haranje“, znaša okoli 70 kilometrov na uro. Ta olimpijska naprava se nahaja na območju Trebeviča, gorskega masiva, ki spada pod Jahorino (1892 m) ki je znan smučarski center že izpred druge svetovne vojne. Nadalje smo si ogledali tudi znamenito Baš čaršijo v starem delu mesta, kjer je vse polno muslimanskih cerkva z vitkimi stolpi. Fascinirale so nas tudi mogočne olimpijske zgradbe in naprave Zetra, olimpijske vasi itd., ki danes koristno služijo športnikom in športni javnosti.

V torek zjutraj nas je presenetil čudoviten sončen dan. Tokrat nam je bilo prvič usojeno videti lepote Bjelašnice. Vse to smo prej videli samo na slikah. Naše bivališče smo imeli na 1300 metrov višine, kakšnih trideset metrov nad vodoravno površino dna Babinog dola, nad katerim se na nasprotni strani dviguje severno pobočje Bjelašnice z odličnimi smučarskimi tereni, ki so med seboj povezani s sedežnicami in vlečnicami. Do 1800 metrov višine se razprostirajo zasneženi gozdovi, višje naprej pa je Bjelašnica gola. Na vrhu sta mogočni zgradbi, televizijski stolp in hotel. Slednji je obenem tudi gorska postaja sedežnice. Posebnost te planinske zgradbe pa je tudi v tem, da se start za smuk v dolino nahaja v najvišji etaži te zgradbe. Po pravih svetovnih smučarske zveze mora biti višinska razlika za smuk od starta do cilja najmanj 800 metrov. Ker pa je ta višina znašala nekaj metrov manj (do vrha Bjelašnice), so graditelji bili prisiljeni mesto starta dvigniti oziroma vgraditi v zgornjo etažo hotela, kar je sedaj atrakcija posebne vrste.

Pod njihovim vodstvom smo dejansko mnogo pridobili na smučarskem znanju, za kar jim gre iskrena zahvala.

Tri dni smo imeli fantastično vreme in prav takšne snežne razmere, zadnji dan v petek pa je začelo spet močno snežiti, zato pa smo že kar ob dveh popoldan odrinili proti Sarajevu, kjer smo imeli še precej časa za ogled zasneženega mesta, ki nam je v beli snežni odeji še bolj imponiralo, nato pa smo z dnevno zamudo poleteli z letalom na Brnik, kjer nas je že čakal Sienčnikov avtobus.

Bjelašnica je brez dvoma paradni jugoslovanski smučarski center, vendar pa je še vedno premalo znan. Prerokujejo mu za prihodnost najboljše razvojne možnosti. Dejstvo je, da bi bilo še mnogo več gostov v tem lepem smučarskem rajju, če bi tamkajšnji turistični dejavniki znali na-

Pogled z Babin dola na Bjelašnico

rediti učinkovitejšo reklamo. Edini prospekt, ki sem ga imel priložnost videti, je bil panoramska slika s smučarskima centroma Jahorino in Bjelašnico, na katerih pa je zahternih polovico manj žičnic, kot jih je v resnici. To je seveda velika pomanjkljivost, ki se maščuje.

Z vrha Bjelašnice smo uživali izredno lep razgled v okoliške gore. Še prav posebno pa so nas fascinirali — na vzhodu bližnja Jahorina (25 kilometrov zračne linije), na jugu Treskavica in Vršiča, proti severu Ozren in Romanija, ter na zahodu Dolomiti podobno gorovje Pretnj. Kot že omenjeno nam je bila najbližja Jahorina, ki nas je vabila, da jo morda prihodnje leto obiščemo.

Ne nazadnje naj še povem, da smo imeli, kot je to že navada po končanem delu, prijeten zaključni večer z družabno igro „Sport-toto“, recitacijo — avtor in recitator je bil vedno dobro razpoloženi Jenki in skeč „obisk Podjunčanke na smučinah Bjelašnice“. Podjunčanko je odlično podal Franci, ki ni samo odlični smučar, temveč tudi posrečen „foksnar“. Tudi drugače smo se „prima“ imeli, saj je bilo za vse dobro poskrbljeno — hrana, smučanje in družabnost. Poleg tega pa je bilo vse izredno poceni. Res bila je prijetna smučarska akcija, ki nam bo vsem ostala v trajnem in prijetnem spominu. Iskrena zahvala Slovenski športni zvezi za ta lepi zimski smučarski užitek.

Udeleženec tečaja

AJD za še trdnjše medsebojno
sodelovanje

Avstrijsko-jugoslovansko društvo na Koroškem ima že vrsto let, tako tudi letos na programu letovanje v Jelsi na otoku Hvaru, zdravljenje v Talasoterapiji v Opatiji in križarjenje z jadrnicami med številnimi jadranskimi otoki. Nadalje ima AJD z Mursko Soboto v Sloveniji izmenjavno mladine — pozimi pridejo mladinci iz Murske Sobotne teden dni na smučanje na Koroško (42 jih je bilo letos na Osojščici/Gerlitzen), poleti v počitnicah pa se koroški mladinci kopajo in preživijo del počitnic v Baški na otoku Krku.

24. januarja je bilo v Mestni hiši v Celovcu dia-predavanje dvornega svetnika dr. Arthurja Kropfitscha o križarjenju z jadrnico po Jadranskem morju. Isto predavanje je bilo tudi v Beljaku teden dni pozneje. Obe predavanji sta bili v nabito polni dvorani.

Pred kratkim je bila v Beljaku v Galeriji ob mestnem zidu razstava „20 mladih koroških umetnikov“. Ta razstava je bila zelo uspešna tudi v Ljubljani.

V soboto 2. in nedeljo 3. marca bodo v Opatiji, v okviru koroškega večera, sodelovale sledeče skupine: A-capella ansambel iz Celovca, pod vodstvom Hansa Streinerja, Trio Korotan s pevci, ki ga vodi Hanzl Kežar in folklorna skupina iz Poreč, pod vodstvom Friedla Krovata.

V poned. 11. marca pa bo v Celovcu folklorni večer pod geslom „Črna gora se zahvaljuje“, v okviru katerega bo tudi poskušnja vin in izžrebanje letovanja v Črni gori.

To na kratko o dejavnosti Avstrijsko-jugoslovanskega društva na Koroškem, ki ima veliko zaslug za dobrososedske odnose med obema državama, ki se trudita, da bi bili ti odnosi v bodoče še trdnjši in učinkovitejši.

AJD dobro sodeluje s celovsko Potovalno agencijo Cartrans ki ugodno posreduje letovanja in izlete v Jugoslavijo. Zato predlagamo, da se za dopust v Jelsi na otoku Hvaru pozanimajte pri Cartransu, Paulitschg. 7, kjer dobite vse potrebne informacije. Tel. štev. se glasi: 0 42 22 - 51 26 80.

gost85

16.-21. marec
Celovec

17. strokovni sejem gastronomije in turizma

od sobote 16. marca do
četrtka 21. marca
dnevno od 9. do 18. ure
sejmišče — vhod St. Ruprecht Straße

13. mednarodno tekmovanje mladih kuharjev z moštvi iz treh dežel

Posebne razstave: Mednarodni bife; Irgovinska zbornica (WIFI) za Koroško; pekarna koroškega združenja pekov; vrtnarska razstava „Zeleno v turizmu“ koroških cvetličarjev, drevnic in vrtnarjev ter koroško-štajerskih pivovarn; center noč in številna zbiranja o turizmu.

OBČINSKE VOLITVE 17. MARCA 1985 — OBČINSKE VOLITVE 17. MARCA 1985 — OBČINSKE VOLITVE 17. MARCA 1985 — OBČINSKE VOLITVE 17. MARCA 1985 — OBČINSKE

Železna Kapla

V občini Železna Kapla kandidirajo pri občinskih volitvah Slovenci v okviru različnih političnih strank. Zveza slovenskih organizacij se v svojem celotnem delu trudi za sodelovanje vseh narodnozavednih Slovencev v vprašanjih, ki so tesno povezana s položajem slovenske narodne skupnosti. Zato smo slovenskim zastopnikom krajevnih organizacij EL, KP in SP v Železni Kapli dali možnost, da na kratko tolmačijo svoja stališča glede volitev.

Vse kandidate smo vprašali zakaj naj bi občani, posebno Slovenci, oddali svoj glas za njihovo listo; kaj so njihove zasluge iz zadnjega obdobja; ali so zadovoljni s položajem slovenščine v občini in kako si predstavljajo bodoče sodelovanje Slovencev, ki kandidirajo na različnih listah.

MIHI KUCHAR in VALENTIN POLANŠEK (SP):

Treba je videti socialno zgodovino naših ljudi. Bili smo „nemaniči“. Nikoli nismo bili kaj drugega kakor socialisti. Socialno nas dosti loči od drugih strank. Ljudje se odločajo kot delavci! Nismo manj Slovenci kot drugi, če kandidiramo na socialistični listi.

Lahko ugotovimo, da v Železni Kapli ne bi imeli hotela Obir, če Slovenci na socialistični listi pred leti ne bi zahtevali razpisa zemljišča! Glede uporabe slovenščine nam je uspelo, da so sedaj vabila na dan starih dvojezična, kot je celotna prireditev dvojezična, tudi občinski list SPÖ postaja dvojezičen. Tudi nekatera sporočila občine občanom so dvojezična, predvsem tista, ki se tičejo kmetov. S trenutnim stanjem glede slovenščine seveda ne moremo biti popolnoma zadovoljni. Pri uradnem jeziku na občini ni problemov, želeli pa bi, da se občani bolj poslužujejo slovenščine na uradu. V otroškem vrtcu naj se dvojezičnost goji, saj je to podlaga našega dobrega sožitja. Ne strinjamo pa se s sedanjim zakonom glede napisov. Hočemo pa tudi poudariti, da

kandidirajo na naši listi ljudje, ki so funkcionarji naših združenj organizacij in se trudijo za njihov nadaljnji razvoj.

Zavzeli se bomo za odprtje Pavličevega sedla. Bilo bi v korist obeh občin. Železna Kapla bi imela koristi od turizma, saj je to za sosednjo občino Mozirje najhitrejša pot v Avstrijo. Tudi izvoz v Jugoslavijo se bi lahko odvijal preko tega sedla.

V sodelovanju z drugimi slovenskimi mandatarji bi želeli v bodoče več politične zrelosti, potrebovali pa bi tudi demokratizacijo v odnosih med Slovenci.

EGIDIJ SITTER (KPA):

Komunistične volivce zastopam v občinskem svetu že 12 let. Našo stranko naj bi občani volili tako iz socialnih kot iz narodnostnih razlogov. Zavzemamo se za izpolnitev člena 7 avstrijske državne pogodbe, točno tako kot je zapisano. Socialno smo v Železni Kapli še naprej podvrženi odseljevanju, v resnici pa bi bilo v domači občini dosti možnosti za delo. Rude je še dosti, tudi lesa, ki se pa doma ne predeluje, in tudi mineralno vodo imamo — na teh pod-

ročjih možnosti še niso izkoriščene do zadnjega.

V občinskem svetu imam težaven položaj, lahko delam predloge, samo odločajo drugi. Tako smo zahtevali dosledno dvojezične napise, pa so jih odklonili, tako da stoji v Železni Kapli le večjezična turistična tabla.

Tudi v občinskem svetu položaj slovenščine ni dober, če govorimo slovensko moramo samo prevajati v nemščino. To za nas nešolane ljudi seveda ni lahko! Znano je tudi, da smo pri pobratenju med Železno Kaplo in Kranjem zagovarjali takšno besedilo, ki posebej poudarja povezovalno vlogo slovenske narodne skupnosti, a nismo uspeli.

Glede sodelovanja med občinskimi odborniki sem mnenja, da je žal anti-komunizem še premočan.

LADO HAJNČIČ (EL):

Kandidiramo s samostojno listo, ker mislimo, da je brez klešč strankarske discipline lažje zastopati naše interese. V minule obdobju smo skupaj z društvi dosegli namestitve dvojezičnih tabel v okoliških vaseh, v občinskem svetu pa smo kontrolirali, kam gre denar. Glede slovenščine ne moremo biti zadovoljni, ker še ni dvojezičnih napisov na šoli, na občinskem uradu in tudi v otroškem vrtcu ni zadovoljivega stanja. Zahtevamo dvojezičen otroški vrtec in namestitve slovenskih vrtnaric. Smo za razvoj obrobni kraj, zato med drugim zahtevamo postavitev telefonskih celic v raznih grabihi, boljši sprejem radia in televizije, in višje finančne podpore slovenskim športnim, pevskim in kulturnim društvom.

Z ostalimi slovenskimi odborniki si želimo dobro sodelovanje, preneha naj se tudi tisto prerakanje, kdo je Slovenec, oz. kdo je boljši Slovenec. Potrebujemo sodelovanje v korist slovenske narodne skupnosti.

Žrelec - Radiše

Pri občinskih volitvah kandidira v občini Žrelec na listi socialistične stranke bivši radiški župan in podpredsednik ZSO Ludvik Ogris. Tudi njega smo vprašali kaj ima povedati volivcu.

LUDVIK OGRIS

SV.: Kaj se je v zadnjem mandatsnem obdobju storilo za občane Žreleca še prav posebej pa za občane Radiše?

L. O.: Mislim, da je glavni uspeh to, da je glavno cesto med Žrelecem, Radišami in Medgorjami prevzela v oskrbo dežela. S tem smo denar, ki nam je zaradi tega preostal investirali za izgradnjo (asfaltiranje) skoraj vseh radiških občinskih cest. Če pomislimo, da se dnevno vozi približno 160 ljudi z Radiš z osebnimi avtomobili na delo v Celovec, potem šele vidimo pravi pomen izgradnje cest.

Zakaj naj bi ob letošnjih volitvah Radišani volili tebe oz. SPÖ?

Ker smo socialisti v zadnjem obdobju prepričljivo dokazali, da zastopamo interese vaščanov in temu ustrezno tudi hitro in ažurno ukrepamo.

Radiše so tudi po zakonu o narodnostnih skupinah dvojezične. Kako se to dejstvo izraža v tvoji oz. v politiki stranke kateri pripadaš?

Mi smo kot prva občina na južnem Koroškem postavili po zakonu predvidene dvojezične napise na Radišah. Moram ugotoviti, da je bilo to storjeno brez kakih intervencij ali kakih notranjestranskih konfliktov po zelo hitrem postopku.

Kako pa izgleda s slovenščino na občini?

Naša občina je poskrbela za uradnika, ki obvlada oba deželna jezika, tako da občinska uprava enakovredno sprejema tudi vloge napisane v slovenščini. Na žalost se občani Radiš premalo poslužujejo slovenščine v kontaktih z občinsko upravo.

Zakaj si organiziran pri socialistični stranki? Vemo, da si predsednik Slovenskega prosvetnega društva Radiše in podpredsednik Zveze slovenskih organizacij. Torej tudi slovenski kulturnopolitični aktivist.

Pri socialistih sem organiziran že domala 30 let. In to zaradi tega, ker se mi zdi dejepolitični, socialni in gospodarski program te stranke še najbolj sprejemljiv, če ga primerjam z ostalimi strankami. Poleg tega je SPÖ v Žrelec kot edina stranka zavzela jasno stališče do ljudske zahteve KHD-ja glede šolstva, ko je namreč sprejela sklep, da ljudsko zahtevo odklanja hkrati pa se zavzema za to, da naj bi se v občini Žrelec glede šolstva nič ne spremenilo.

V nasprotju s tem stališčem so npr. zastopniki ÖVP in FPÖ javno agitirali za ljudsko zahtevo KHD-ja(!)

Ali iz tega sledi, da je sodelovanje koroških Slovencev v žreleški SPÖ enakopravno?

Kot občinski odbornik lahko iz lastnih izkušenj povem, da v frakciji enakopravno sodelujem, da ni nikakršnih pridržkov proti moji osebi. Tudi kar se tiče gnotne podpore radiškemu prosvetnemu društvu lahko povem, da poleg redne podpore dobivamo tudi izredno podporo za praznovanje 26. oktobra (Dobro večer, so sed — Guten Abend, Nachbar). In to kljub temu, da sta ÖVP in FPÖ temu nasprotovali.

Kakšne načrte imaš za bodočo mandatno obdobje?

Skrbel bom, da bo osnovna šola ostala na Radišah, da bomo nadaljevali z izgradnjo cest in da dobi šola dvojezični napis.

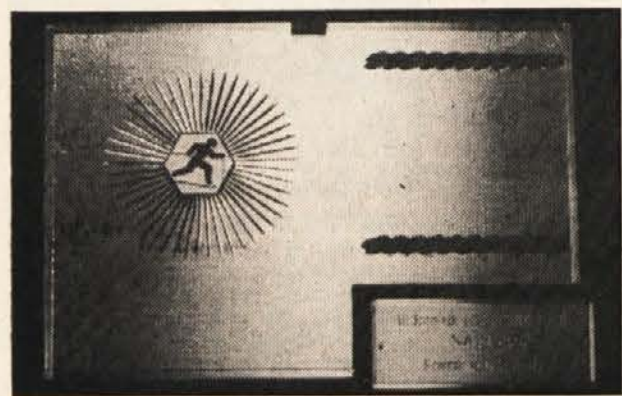
Slovenska športna zveza, Slovensko planinsko društvo Celovec, Slovensko prosvetno društvo „Rož“ v Šentjakobu v Rožu vabijo na

VII. zimski pohod „Arihova peč“

V SPOMIN NA PADLE BORCE POD ARIHOVO PEČJO
OB 40-LETNICI POKOLA

ki bo v nedeljo 3. marca 1985, s pričetkom ob 10. uri pri Polancu na Čemernci (Hodnina) nad Šentjakobom v Rožu.

Na sporedu so:
spominska proslava,
pohod za pešce
in
smučarski tek
(start ob 10.30 uri).

Prvo nagrado za
smučarski tek,
v obliki umetniško
oblikovane plakete,
je prispeval
Slovenski vestnik.

SAK osramotil SV St. Veit

V prijateljski tekmi na zmazem igrišču v Kraigu je jesenski prvak vzhodne koroške podlize premagal avstrijskega drugoligaša SV St. Veit s 6:1! SAK, ki je nastopil brez Mrkuna, Ratajca in Jovičevića, brez Velika, Woschitza, Lampichlerja in Naschenwenga, se je na belem terenu hitro znašel. Ker so Sentvidčani bili v prvi polovici v zaostanku s 0:1 so prešli v protiofenzivo in dokončno pogoreli. Raczynski (2), Polanšek (2), Kreutz in Gregorič so s svojimi goli osramotili nasprotnika.

PRODAM RENAULT 18 TS
1645 ccm, 78 PS
70.000 km S 45.000.—
tel.: (0 42 27) 29 05 03

TRNOVSKI MARATON

ki je bil predviden za nedeljo 3. 3. 1985, je preložen na nedoločen termin.

Športna dejavnost v Mladinskem domu SŠD

Mladi v Celovcu in okolice smo z nestrpnostjo čakali na otvoritev športne dvorane v Mladinskem domu Slovenskega šolskega društva (SSD) v Mikschallee 4.

Decembra je bilo tako daleč in gojenci doma pridno uporabljamo to športno pridobitev. Vsak prosti čas izrabimo za razne igre v žogo. Tudi nogometaši Slovenskega atletskega kluba in Sel trenirajo v naši večnamenski dvorani. Najbolj priljubljene igre so nogomet, košarka in rokomet.

Športna dvorana je zelo dobro opremljena: imamo blazine, orodje za orodno telovadbo (drog, bradlja, konj itd.), za parterno telovadbo in gimnastiko. Večkrat ne vemo kje bi začeli.

Ker je nogomet med našo mladino najbolj priljubljena igra, smo izvedli 20. februarja že turnir v dvorani. Našemu vabilu se je odzvalo 8 ekip iz Slovenske gimnazije, Modestovega doma in mešana ekipa iz jugoslovskega konzulata ter drugih nogometašev iz Celovca. Pravih favoritov

med moštvi ni bilo, vsa moštva so bila skoraj enako močna, saj so povsod sodelovali igralci, ki igrajo v nogometnih društvih. Prva ekipa Mladinskega doma pa je imela največ izkušenj v dvorani, tako da je zaslužno osvojila prvo mesto. Vsa moštva so se obnašala športno, tako da sodnik (Silvo Kumer, ki je sicer opravil svoje delo zelo dobro) ni imel težkega dela. Vsi udeleženci turnirja so bili mnenja, da bo turnir spet treba prirediti. Zahvala gre tudi Matežvu Wieserju, ki je organiziral turnir.

Tudi v drugih panogah se udeležujemo v Mladinskem domu. Šahisti treniramo v sredah med 19. in 21. uro. Igralci namiznega tenisa se dobijo v četrtkih med 16. in 18. uro. Z judom pa bomo začeli, če bo dosti zanimanja. Trenoing za to panogo predvidevamo za četrtke (med 16.30 in 18. uro za mladino do 14. leta, od 18.00 do 19.30 ure za starejše).

Vsi, ki se zanimate za šport, pridite v Mladinski dom. Veseli bomo vašega obiska.

Gojenci iz Mladinskega doma

ŠENTJANŽ:

OKRAJNO ŠOLSKO SMUČARSKO PRVENSTVO

340 šolarjev (ljudske in glavne šole) celovškega okraja se je pomerilo med seboj v velestalumu na Šentjanskih Rutah. Ta množica mladih smučarjev se je v glavnem rekutirala iz dveh športnih društev — Šentjanž in Sel.

Rezultati:

Otroci (dekleta): 1. Dunja Jamnik (I. š. Borovlje), 2. Birgit Filipič (I. š. Bilčovs), 3. Margit Uznik (I. š. Sele-Kot).
Otroci (fantje): 1. Daniel Uznik (I. š. Bistrice), 2. Stadlober (I. š. Moosburg), 3. Markus Poheiner (I. š. Gurnitz).
Otroci (dekleta): 1. Patricia Meschnig (I. š. Bistrice), 2. Margit Partl (I. š. Tigring), 3. Tamara Lapuš (I. š. Bistrice).
Otroci (fantje): 1. Daniel Durnik (I. š. Bilčovs), 2. Aleksander Mak (I. š. Sele), 3. Michael Tolderer (I. š. Zihpolje).
Šolarke: 1. Michaela Pschelder (g. š. Borovlje), 2. Gabriele Baumegger (g. š. Borovlje), 3. Emanuela Pristovnik (g. š. Borovlje).
Šolarji: 1. Harald Andrejčič (g. š. Borovlje), 2. Günther Veratschnig (g. š. Borovlje), 3. Patrik Krainer (g. š. Moosburg).
Šolarke II: 1. Kerstin Egger (g. š. Borovlje), 2. Isabella Langer (g. š. Borovlje), 3. Carola Schrotthammer (g. š. Moosburg).
Šolarji II: 1. Michael Fister (g. š. Borovlje), 2. Peter Ogris (g. š. Borovlje), 3. Edward Ozer (g. š. Borovlje).
Mladina: 1. Oliver Gregorič (HTL Borovlje), 3. Karlheinz Sablatnig (HTL Borovlje), 3. Arno Andrejčič (HTL Borovlje).

Deželno prvenstvo mlade generacije

Na Dobraču je bilo v nedeljo deželno prvenstvo mlade generacije, katerega se je udeležilo 300 mladih smučarjev iz Koroške. Vsa štiri prva mesta so odnesli odlični Šentjanžani. Najboljši dneva je bil Daniel Uznik, v ostalih skupinah pa so zmagali Dunja Jamnik, Patricia Meschnig in Tomej Partl. Mlademu naraščanju iz Šentjanža želimo še mnogo nadaljnjega uspeha.

Wiegele sedmi!

Smučarske polete v Hahrovu so zaradi močnega vetra predčasno prekinili, Zahomčan Franci Wiegele pa je že prvi dan z odličnimi skoki opozoril na svoje sposobnosti. Letel je na 148, 150 in 159 metrov, v končni uvrstitvi je bil sedmi. Zmagal je Norvežan Ole Gunnar Fidjestøl (166/157), pred Jugoslovonom Miranom Tepešem (164/158).

Smrtnikova v izredni formi

Kar dve pomembni tekmi sta bili na sporedu v soboto 23. 2. 1985 in v nedeljo 24. 2. 1985. Prva — 15. mednarodna tekma za karavanškega medveda — se je odvijala v Svecih in druga — 4. mednarodna tekma za tržiškega kozoroga — onstran Ljubelja v Trziču. Na naravnih progah so se spopadli Korošci, Štajerci in zamejski Slovenci, obe prireditvi skupaj pa sta šteli za karavanško turnejo 1985. Uspešna predstavnica Slovenskega športnega kluba „Obir“ Regina Smrtnik je nastopila obakrat. Sicer je zmagaža že v Svecih (v ženski skupini), toda domačinka Sabina Scheik (juniorke) je bila tu za pičlo sekundo hitrejša od nje. Dan pozneje je sledila revanša in z njo vred preobrat. Scheikova se v Trziču nikakor ni mogla spoprijazniti s progom, medtem ko je Smrtnikova v obeh spustih zasankala skorajda brez napak. Njena časovna prednost je zrasla na 12 sekund(!), kar je pomenilo prvo mesto v skupnem seštevku za karavanški pokal 1985. S to zmago je R. Smrtnik učinkovito porazila veliko konkurenco S. Scheik in še enkrat dokazala, da je letos v izredni formi. Omeniti je treba tudi, da sta startala še dva „Obir“-zastopnika — namreč Klavdija Miklau (juniorke), ki je v Svecih zasedla odlično drugo mesto in Hubert Kogol (moški), ki se je v Trziču uvrstil na dobro peto mesto.

Turneja 1985 — skupno:

Ženske: 1. R. Smrtnik („Obir“) 4.29.81, 2. B. Feinig (Sveče) 4.41.61, 3. S. Scheik (Sveče) 4.49.76.

Moški: 1. E. Dietrich (St. Nikolai) 4.09.81, 2. G. Knauder (WSV Frantschach) 4.12.53, 3. R. Stadlober (Rangsdorf) 4.20.26.

DRUŠTVENO PRVENSTVO

Športnega društva Šentjanž bo v soboto 9. marca 1985 ob 14.30 uri na Šentjanskih Rutah.

Prisrčno vabljeni!